

ΑΜΒΩΝ ΠΑΓΓΑΙΟΥ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΕΤΟΣ 21ο • ΤΕΥΧΟΣ 90ο • ΑΠΡΙΛΙΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ 2026

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΑΜΒΩΝ ΠΑΓΓΑΙΟΥ

Τριμηνιαίο περιοδικό
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως
Ἐλευθερουπόλεως

ΕΤΟΣ 21ο ΤΕΥΧΟΣ 90ο

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

Ἱερά Μητρόπολις
Ἐλευθερουπόλεως
Τ.Κ. 641 00
Τηλ.: 25920-23450

Ἰδρυτής-Ἐκδότης
Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης
Ἐλευθερουπόλεως
κ. Χρυσόστομος

Ἐπιμέλεια ὕλης
Πρωτ. Ἀθαν. Παπαδάκη
Γεν. Ἀρχιερ. Ἐπίτροπος

Ἰστοσελίδα
www.imelef.gr

Διανέμεται δωρεάν
Συνδρομές προαιρετικές

Ἀριθμ. Λογ.: Τρ. Πειραιῶς
5270-046919-454

ΕΚΤΥΠΩΣΗ

Γραφικές Τέχνες «ΜΕΛΙΣΣΑ»
570 21 Ἀσπροβάλτα
Τηλ.: 23970 23313

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἐλευθερουπόλεως κ. Χρυσόστομου

Ἐγκύκλιος ἐπί τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα 2026

3

Τοῦ Πρωτοπρ. Ἀθανασίου Παπαδάκη

Κατολισθήσεις

4

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἐλευθερουπόλεως κ. Χρυσόστομου

Λόγος κατὰ τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Παρασκευὴν

6

Τοῦ Ἀρχιμ. Χρυσόστομου Μπένου

«Ἐν τούτῳ νίκα»

8

Τοῦ Μιχαῆλ Γ. Τρίτου καθηγητοῦ Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ.

Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ ὡς ἀπομυθοποίηση τοῦ θανάτου

10

Τοῦ Αἰμίλιου Δημ. Μαυρουδῆ, Ὁμότιμου Καθηγητῆ Α.Π.Θ.

Ἀρχιερεῖς Συγγραφεῖς

12

Τοῦ Δημητρίου Νοβακίδη, Συνταξιούχου Δασκάλου

«᾿Ω γλυκύ μου ἔαρ...»

15

Τοῦ Θεοδώρου Δ. Λυμπεράκη

Οἱ μάχες τῶν Ἐλευθερῶν, τῆς Ἐξοχῆς καὶ τῶν Δωματίων 1913

16

Τοῦ Πρωτ. Θεοχάρη Καλπάκογλου

Ἐλένη Χατζησφέκτου (Ἐπικήδειος)

19

Χρονικά Ἱερᾶς Μητροπόλεως

20

Εἰκόνα ἐξωφύλλου:

Εἰκόνα ὀπισθοφύλλου:

10 Ἀπριλίου 2026

Ἐγκύκλιος ἐπί τῇ ἑορτῇ τοῦ Πάσχα

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἐλευθερουπόλεως
κ. Χρυσόστομου

«Ἀναστάσεως ἡμέρα λαμπρυνθῶμεν λαοί, Πάσχα Κυρίου Πάσχα.
ἐκ γάρ θανάτου πρὸς ζωὴν καὶ ἐκ γῆς πρὸς οὐρανόν
Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμᾶς διεβίβασεν ἐπινίκιον ἄδοντας»

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ πατέρες

ΧΡΙΣΤΟΣ ἈΝΕΣΤΗ!

Μέ τὸν χαρμόσυνο πασχάλιο χαιρετισμὸ προσαγορεύουμε νοερά ὄλοτό προσφιλές μας ποιμνιο καὶ εὐχόμαστε πατρικά νά γιορτάσετε τὸ Ἅγιο Πάσχα μέ χαρὰ καὶ ἀγαλλίαση. Ἄς μείνουν γιά λίγο στό περιθώριο οἱ καθημερινές μας θλίψεις καὶ ἔγνοιες καὶ ἄς ἀναπνεύσουμε πιο ἄνετα τὸν ἀέρα τῆς πασχαλινῆς ἀτμόσφαιρας. Αὐτὸ μᾶς συμβουλεύει ἀδελφικά καὶ ὁ θεσπέσιος ὑμνωδὸς τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου μας ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός. «**Ἀναστάσεως ἡμέρα καὶ λαμπρυνθῶμεν λαοί, Πάσχα Κυρίου Πάσχα...**». Ζοῦμε μέ τὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ στήν γιορτὴ τῆς Ἀναστάσεως. Γιορτάζουμε τὸ Πάσχα, τοῦ Κυρίου, τοῦ Χριστοῦ μας τὸ Πάσχα. Λοιπὸν ὄχι κατῆφεια, ὄχι στενοχώριες. Χαρὰ καὶ λαμπρότητα στήν καθημερινότητά μας.

Ἐδῶ, στό σημεῖο αὐτὸ τοῦ λόγου μας, ἄς μείνουμε σχολιάζοντας γιά λίγο τὴ λέξη Πάσχα. Ἡ λέξη «**Πάσχα**» εἶναι ἑβραϊκὴ λέξη καὶ σημαίνει διάβαση, πέρασμα. Πάσχα ὀνομαζόταν ἡ λαμπρότερη ἑορτὴ τῶν Ἑβραίων, ἡ ὁποία καθιερώθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ εἰς ἀνάμνηση τῆς θαυματουργικῆς διαβάσεως τῆς Ἐρυθρᾶς Θάλασσας

καὶ γενικά τῆς σωτηρίας τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ ἀπὸ τὴ μακροχρόνια δουλεία του στήν Αἴγυπτο ὑπὸ τὴν ἐμπνευσμένη καθοδήγησι τοῦ μεγάλου Μωϋσέως. Ἦταν μιὰ χαρούμενη ἀνοιξιὰτικη ἑορτὴ, πὺ ἐορταζόταν στὶς 14 τοῦ ἑβραϊκοῦ μήνα Νισάν μέ ἐπίσημο δεῖπνο, σὺ ὁποῖο συμμετεῖχε ὀλόκληρη ἡ οἰκογένεια, καθὼς καὶ οἱ προσήλυτοι μαζί μέ τοὺς δούλους. Τὸ Πάσχα τῶν ἑβραίων ἦταν τύπος (=προτύπωση) τοῦ χριστιανικοῦ Πάσχα. Ὅπως οἱ Ἑβραῖοι μέ τὴν διὰ θαύματος διάβαση τῆς Ἐρυθρᾶς Θάλασσας ἀπελευθερώθηκαν ἀπὸ τὴ σωματικὴ δουλεία στοὺς Αἰγυπτίους, ἔτσι κι ἐμεῖς μέ τὴν ἐκ νεκρῶν τριήμερη Ἀνάστασι τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ἀπελευθερωθήκαμε ἀπὸ τὴν χειρότερη δουλεία στήν ἀμαρτία καὶ στὸν διάβολο. Σωθήκαμε ἀπὸ τὴν ὑποταγὴ στὴ φθορὰ καὶ στὸν θάνατο, καὶ ὀδηγηθήκαμε στήν ἐν Χριστῷ ἐλευθερία. Διαβήκαμε νοητῶς ἐκ τῶν κάτω εἰς τὰ ἄνω, «**ἐκ θανάτου πρὸς ζωὴν καὶ ἐκ γῆς πρὸς οὐρανόν**», ὅπως ψάλλουμε στὸν κανόνα τῆς Ἀναστάσεως. Ὅπως ὁ Προφῆτης Μωϋσῆς ὀδήγησε τοὺς Ἑβραῖους διὰ μέσου τῆς Ἐρυθρᾶς Θάλασσας

Κατολισθήσεις

Υπό Πρωτ/ρου Άθανασίου Παπαδάκη
Γενικοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου

Πόσο συνηθισμένη καὶ χλιοειπωμένη αὐτὴ ἡ λέξη, ἰδιαίτερα στὶς ὄρεινές περιοχές τῆς πατρίδας μας καὶ δὲν εἶναι εὐχάριστη, ἀλλὰ πολλὲς φορές ἰδιαίτερα ἐπικίνδυνη καὶ ὀδυνηρή.

Ὀλόκληρα χωριά τῆς Πίνδου κατολισθαίνουν καὶ ἐξαφανίζονται, δρόμοι χάνονται, γέφυρες πέφτουν, χαράδρες διανοίγονται, ὥστε νὰ μὴν ὑπάρχει δυνατότητα ἐπαφῆς ἔνθεν καὶ ἔνθεν. Πολλὲς φορές οἱ κατολισθήσεις συνοδεύονται μὲ αἷμα καὶ τὸ τίμημά τους εἶναι ὀδυνηρὸ καὶ πολυδάπανο γιὰ τὴν οἰκονομία τοῦ Ἔθνους. Πρὸς τί ὅμως αὐτὴ ἡ ἀναφορὰ ἐνὸς ἱερωμένου καὶ δὴ ἐπαρχιώτου;

Αἰτία τὸ ἄλγος ποὺ ὅλους μᾶς διακατέχει βλέποντας μία φρικτὴ κατολισθήση τῶν ὄρεινῶν πρῶτα οἰκισμῶν τῆς πατρίδας μας καὶ κατόπιν τῶν πεδινῶν.

Χωριά ὀλόκληρα μὲ λαμπρὸ ἱστορικὸ παρελθόν, μὲ ἐκκλησίες καὶ σχολεῖα κοσμήματα, μὲ προσωπικότητες, οἱ ὁποῖες γεννήθηκαν ἐκεῖ καὶ σὰν ἀστέρια ἐξέλαμψαν στὴν ἐν γένει ἱστορία καὶ προκοπὴ τοῦ τόπου μας, **ἀδειάζουν, ἐρημώνουν, ἐξαφανίζονται.**

στὴ Γῆ τῆς Ἐπαγγελίας, ἔτσι καὶ ὁ Θε-
άνθρωπος Ἰησοῦς Χριστὸς μᾶς ὀδήγησε
ἀπὸ τὸν θάνατο στὴ ζωὴ, ἀπὸ τὴ φθαρ-
τὴ γῆ στὸν ἄφθαρτο οὐρανό. Γι' αὐτὰ
τὰ ὑψηλὰ καὶ μεγάλα, ποὺ ἔχουν σχέση
μὲ τὴ ψυχὴ μας καὶ τὴν αἰώνια ζωὴ, χαι-
ρόμαστε καὶ πανηγυρίζουμε τὴ Λαμπρὴ.

Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου, ἀγαπητοὶ
συνεορταστές, ὡς ἐκ τούτου, ἀποτε-
λεῖ αἰτία παγκοσμίου χαρᾶς καὶ ἀγαλ-
λάσεως. Δὲν ἀκοῦτε μὲ τί ἐνθουσιασμό
ψάλλει ὁ ἱερός ὑμνωδός; **“Νῦν πάντα
πεπλήρωται φῶς, οὐρανός τε καὶ γῆ
καὶ τὰ καταχθόνια”** (τροπᾶριον τρίτης
ὠδῆς). καὶ ὁ ἱερός Χρυσόστομος στὸν
πανηγυρικὸ Λόγο του “Εἰς τὸ Ἅγιον
Πάσχα” ἀναφωνεῖ: **“Σήμερον ἡμῶν τὰ
λαμπρὰ νικητήρια γέγονε· σήμερον
ἡμῶν ὁ Δεσπότης τὸ κατὰ τοῦ θά-
νάτου τρόπαιον στήσας, καὶ τοῦ δια-
βόλου τὴν τυραννίδα καταλύσας, τὴν
διὰ τῆς ἀναστάσεως ὁδὸν εἰς σωτηρί-
αν ἐχαρίσατο. Πάντες τοίνυν χαιρώ-
μεν, σκιροῦμεν, ἀγαλλώμεθα”**.

Σήμερα, λοιπόν, κατὰ τὸν ἅγιο Πα-
τέρα μας, πραγματοποιήθηκε ἡ λαμπρὴ
μας νίκη. Σήμερα ὁ Δεσπότης Χριστός,
ἀφοῦ ἔστησε τὸ τρόπαιον τῆς νίκης Του
ἐναντίον τοῦ θανάτου καὶ διέλυσε τὴν
ἐξουσία τοῦ διαβόλου, μᾶς χάρισε μὲ
τὴν Ἀνάστασή Του τὸν δρόμο γιὰ τὴ
σωτηρία μας.

Γι' αὐτὸ, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί καὶ πα-
τέρες, ἄς χαιρόμαστε ὅλοι τό Πάσχα τό
ἅγιον, ἄς σκιροῦμε, ἄς εὐφραϊνόμαστε
δοξολογώντας τὸν Ἀναστάντα Χριστὸν
εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ὁ ἐπίσκοπός σας

Ο ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

εὐχέτης πάντων ὑμῶν

Λυπηρὸ τὸ φαινόμενο. **Ἐθνικὴ αἱμορραγία.** Δὲν θέλω νὰ σκέπτομαι, ἀβέβαιο, σκοτεινὸ καὶ θλιβερὸ τὸ μέλλον. Μὲ πόνο ψυχῆς, ἐκφράζοντας καὶ τὸν καημὸ ὄλων μας, περιέρχομαι τὰ χωριὰ αὐτά. Κλειστὰ παντζούρια, ἀμπαρωμένες αὐλόπορτες, γκρεμισμένα σπίτια, αὐλακωμένοι ἀπ' τὰ νερὰ δρόμοι, νεκρικὴ σιωπὴ καὶ κάπου μιὰ κυρτωμένη γριούλα μὲ τὸ μπαστουνάκι τῆς νὰ ποτίζει τὸ βασιλικὸ ἔξω ἀπὸ τὸ ρημαγμένο σπίτι τῆς καὶ ἓνας παπποῦς μὲ μάτια βαθουλωμένα, ἀλλὰ μὲ τόση ἔκφραση πίκρας νὰ πηγαίνει ν' ἀνοίξει τὴν ἐκκλησιὰ καὶ ν' ἀνάψει τὸ καντηλάκι καὶ νὰ χτυπᾷ τὴν καμπάνα πρῶτ' καὶ βράδου καὶ ὁ ἤχος τῆς νὰ βᾶφει τὸν ἀέρα μὲ τὸν φρικτὸ τῆς μοναξιάς πόνο. Καὶ ὅταν τὸν πλησιάζεις καὶ ἀπαλὰ τοῦ χτυπᾷς τὴν πλάτη μελαγχολικὰ σὲ καλωσορίζει καὶ τότε μέσα ἀπ' τὴν καρδιά του βγαίνει ὁ πόνος μὲ λόγια νοσταλγικὰ τοῦ παρελθόντος καὶ μαύρης πίκρας τοῦ παρόντος. Πόσοι ἤμασταν καὶ πόσοι μείναμε. Πῶς ζούσαμε καὶ πῶς ζοῦμε.

Κατακαημένη ὑπαιθρος πῶς κατήντησες ἔτσι; Ποιὸς φταίει; Μήπως οἱ σκληρὲς συνθήκες διαβίωσης; Μήπως ἡ ἔλλειψις βασικῶν στοιχείων γιὰ τὴν ἐπιβίωση σ' ἓνα χωριό; Μήπως ἡ ὀδικὴ πρόσβαση; Μήπως ἡ ἀπόσταση ἀπὸ τὸ κέντρο Ὑγείας σὲ Νοσοκομεῖο; Μήπως ἡ ἀπουσία Κρατικῆς μέριμνας; Μήπως ἡ ἀπουσία βασικῶν ἔργων ὑποδομῆς; Μήπως ἡ ἐλλιπὴς παρουσία τοῦ Κράτους σὲ θέματα πρόνοιας καὶ βοήθειας γιὰ ἐκμετάλλευση βασικῶν πόρων διαβίωσης ἢ μήπως οἱ προκλητικὲς εἰκόνες τῆς τηλεοράσεως, οἱ ὁποῖες παρουσιάζουν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰ μεγάλα ἀστικά κέντρα μὲ ὅλες τις δῆθεν ἀνέσεις πού παρέχουν σὲ ὅλους βασικὰ τοὺς τομεῖς καὶ σὰν τις λάμπες πού καθὼς φέγγουν προσελκύουν τὶς πεταλοῦδες καὶ πετοῦν γύρω ἀπ' αὐτὲς καὶ πολλὰ φορὲς καίγονται. Ἀφαρπάζουν τὰ νιάτα, τὰ ὁποῖα καὶ λένε: πῶς νὰ ζήσω ἐγὼ ἐδῶ μὲ τὴν γκλίτσα στὸ χέρι καὶ τὴν καρδάρια στὸ μαν-

τρὶ ὅταν οὔτε κοπέλα μπορῶ νὰ βρῶ, οὔτε οἰκογένεια νὰ κάνω οὔτε καὶ τὶς ἀνέσεις μιᾶς πόλεως νὰ ἔχω; Ἔτσι ἡ ἐπαρχία νεκρώνεται καὶ οἱ πόλεις τερατοποιοῦνται.

Πόθος μας σὰν ἐκκλησιὰ εἶναι μὲ νύχια καὶ μὲ δόντια νὰ γίνουμε φράγμα καὶ τεῖχος ἰσχυρὸ μπροστὰ στὴν πληγὴ αὐτὴ τῆς πληθυσμιακῆς κατολίθησης τῶν χωριῶν μας, νὰ ἀντιληφθοῦν οἱ ἐναπομείναντες νέοι μας ὅτι ὅπως καὶ νὰ τὸ κάνουμε ἢ ποιότητα ζωῆς καὶ τὸ μέλλον τῆς Πατρίδας μας εἶναι ἡ ἐπάνδρωσις τῆς ὑπαίθρου.

Εἶναι πολὺ λυπηρὸ αὐτὸ πού βλέπουμε καὶ γενικὰ καὶ τοπικὰ μὲ τὴν ἐρήμωση. Σαράντα χωριὰ καὶ πλεόν ἔχουν στὸ νομὸ μας ὑποστεῖ σχεδὸν ὀλικὴ κατολίθηση ἐνῶ σ' ὅλα αὐτὰ μὲ ἓναν προγραμματισμὸ καὶ μὲ τὶς τεράστιες δυνατότητες πού ὑπάρχουν στὰ ἐδάφη καὶ ὑπεδάφη αὐτῶν τῶν ἐρειπωμένων μας χωριῶν μπορεῖ νὰ ξαναθίσει τὸ δένδρο τῆς ζωῆς καὶ νὰ ξαναδοῦμε τζάκια νὰ καπνίζουν, σχολεῖα νὰ ξανανοίγουν, καμπάνες νὰ ξαναχτυποῦν, ἐκκλησίες νὰ λειτουργοῦν.

Αὐτὸ εἶναι τὸ πιστεύω μας τὸ προσδοκοῦμε καὶ εἶμαι βέβαιος πὼς θὰ ξαναέλθει ἐκείνη ἡ εὐλογημένη στιγμή.

Ἄλλωστε αὐτὸ πάντοτε συνέβαινε καὶ θὰ συμβαίνει στὴν περιστροφὴ τοῦ τροχοῦ τῆς ἱστορίας. Ἀναλαμπές, ἀκμὴ, παρακμὴ καὶ πάλι ἀναζωογόνησις, ἀναζωπύρωσις, ἐπαναπατρισμὸς τῆς ὑπαίθρου μας, ἡ ὁποία καὶ ἀποτελεῖ τὸ βασικὸ κύτταρο, τὸν βασικὸ πυλῶνα καὶ τὸ βασικὸ στοιχεῖο γιὰ τὴν αἰωνιότητα τῆς πατρίδας μας γιὰ τὴν προκοπὴ τῆς γιὰ τὴν δόξα τῆς.

Υ. Σ.

Ἄραγε ἂν θὰ θέλαμε νὰ συντάξουμε ἓναν κατάλογο προσωπικοτήτων πόσες σελίδες θὰ χρειάζονταν γιὰ τὴν καταγραφή αὐτῶν τῶν ὁποίων ἡ καταγωγὴ εἶναι ἓνα μικρὸ καὶ ἄσημο χωριό;

Ἐγκύκλιος ἐπὶ τῇ Ἁγίᾳ καὶ Μεγάλῃ Παρασκευῇ

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ πατέρες,

Ἀνέτειλε καὶ πάλι Χάριτι Θεοῦ ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Παρασκευή. Ἡ πλέον σεβάσμιμα ἡμέρα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους, ἡ ὁποία προκαλεῖ στή ψυχὴ τοῦ χριστιανοῦ τόσα θερμά αισθήματα κατανύξεως καὶ εὐλαβείας. Ἡ ἡμέρα αὐτή, ἡ σεμνὴ καὶ ἁγία, ἀνακαλεῖ στή μνήμη μας γεγονότα δραματικά, Γεγονότα μέ γάμα κεφαλαῖο, μοναδικά καὶ ἀνεπανάληπτα στήν ἀνθρώπινη ἱστορία. Γεγονότα μέ ἀσύλληπτα νοήματα, γιά τά ὁποῖα ὄχι μόνο ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι ἀλλά καὶ «**ἀγγέλων στρατιαί ἐξεπλήττοντο**» καθὼς ἔβλεπαν ἔκθαμβοι ἀπό τίς οὐράνιες ἀψίδες τήν ἄπειρη καὶ ἀνερμήνευτη Ἀγάπη καὶ Συγκατάβαση τοῦ Δεσπότη των Χριστοῦ στό γένος τῶν ἀνθρώπων.

Αὐτήν τήν ἁγία ἡμέρα μᾶς καλεῖ νά βιώσουμε μέ τήν καρδιά μας γῆ καὶ οὐρανός. Ἡ ἀτμόσφαιρα γύρω μας, «**πᾶσα ἡ κτίσις**», προσλαμβάνει πένθιμη ὄψη. Οἱ νεφοσκεπεῖς αἰθέρες γεμίζουν ἀπό τίς πένθιμες, ριγηλές κωδωνοκρουσίες. Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας μέ ὅσα ἀπό αἰῶνες ὄρισαν στίς τελετές τῶν ναῶν, μέ τούς κατανυκτικούς καὶ σεμνοὺς ὕμνους, μέ τά ἱερά ἀναγνώσματα, τά ὑποβλητικά δρώμενα μᾶς προτρέπουν «**ψυχαῖς καθαραῖς**», «**ταῖς ὑψηλαῖς φρεσί**» νά πᾶμε γιά λίγο νοερά, στοὺς ἁγίους τόπους καὶ ν' ἀντικρῦσουμε μέ δέος Ἐκεῖνον, πού «**σήμερον κρεμάται ἐπὶ ξύλου ὁ ἐν ὕδασι τήν γῆν κρεμάσας**».

Ἔχουν περάσει δύο χιλιάδες χρόνια ἀπό τά Ἄχραντα Πάθη καὶ τήν Σταύρωση τοῦ Κυρίου μας καὶ καλούμαστε ὡς εὐλαβεῖς χριστιανοί, μαθητές εὐγνώμονες τοῦ Ἐσταυρωμένου Λυτρωτοῦ μας, νά τά ζήσουμε πάλι μέ τόν νοῦ καὶ τήν καρδιά μας. Γιά νά εἴμαστε ὁμως εἰλικρινεῖς, συνεπεῖς μέ τόν ἑαυτό μας, θά πρέπει μέ δάκρυα ψυχικῆς συντριβῆς νά ἀναμνησθοῦμε τά ἱερά συμβάντα. Νά μή ξεχάσουμε, ὅτι τά δάκρυα δέν ἀρμόζουν γιά Ἐκεῖνον. Ἀρμόζουν γιά ἐμᾶς. Ἄς μή ἀμφιβάλλουμε ὅτι θά ἐπανελάμβανε καὶ σέ μᾶς ὅ,τι εἶχε πεῖ στίς σπλαγχνικές γυναῖκες πού θρηνοῦσαν καθὼς Τόν ἔβλεπαν νά ἀγκομαχεῖ ἀνεβαίνοντας τόν Γολγοθά μέ τόν σταυρό στόν ὦμο: «**Μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμέ, πλήν ἐφ' ἑαυτάς κλαίετε καὶ ἐπὶ τά τέκνα ὑμῶν**» (Λουκᾶ 23, 28). Μὴ κλαῖτε γιά Μένα, καλές μου γυναῖκες. Νά κλαῖτε γιά τόν ἑαυτό σας καὶ γιά τά παιδιά σας» ἐννοώντας τίς φοβερές συμφορές πού τίς περίμεναν λίγες δεκαετίες μετά, γιά τό ἀνοσιούργημα τῆς γενιᾶς των.

Ἦ! τά ἴδια θά ἐπαναλάβει καὶ γιά μᾶς. «Αὐτά πού συμβαίνουν γύρω σας, θά μᾶς πεῖ ὁ Ἐσταυρωμένος Κύριός μας, κοντά καὶ μακριά σας, πράγματα τελείως ἀνάξια τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, πού σᾶς ἔδωσα, εἶναι γιά δάκρυα πικρά. «**Αἵματα ἐφ' αἵμασι μίσγουσι...**» (Ὡσηέ 4,2), ὅπως κάποτε μέ πόνο μαρτυροῦσε ὁ ἀρχαῖος Προφήτης. Πάλι ἡ γῆ σας ποτίζεται μέ ἀφθονο ἀδελφικό αἷμα. Λαοὶ καὶ μάλιστα ὁμόθρη-

σκοι ἀλληλοσφάζονται στίς δυστυχεῖς χώρες των. Ἡ πλεονεξία, ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου ἔφερε καί πάλι ἐκτεταμένη ἠθική διαφθορά. Τά παιδιά, ἡ νέα γενεά ἀποκόπτεται καθημερινά ἀπό αἰώνιες καί ἀκατάλυτες ἠθικές ἀξίες. Τό δημογραφικό πρόβλημα σμικρύνει καί ἀλλοιώνει τίς κοινωνίες. Χιλιάδες ἀθῶες ψυχές θυσιάζονται ἐτησίως χωρίς ἴχνος φόβου Θεοῦ στόν ἀχόρταγο Μολώχ τῶν ἡδονῶν. Καί πόσες ἀκόμη, ἀμέτρητες παρανομίες μολύνουν τόν κοινωνικό ἰστό.

Πῶς, λοιπόν, ὕστερα ἀπό ὅλα αὐτά τά λυπηρά καί ἐπαίσχυντα σημεῖα τῆς σημερινῆς κατ' εὐφημισμὸν «χριστιανικῆς» κοινωνίας μας θά ἀτενίσουμε

ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ τόν θεῖο Λυτρωτὴ καί Σωτῆρα μας. Ἄς τό πράξουμε μέ συγκίνηση στή ψυχή καί δάκρυα στά μάτια. Μέ δάκρυα μετανοίας, μέ ἰκεσία θερμή, ὅπως ἦσαν τά δάκρυα καί ὅπως ἦταν ἡ ἰκεσία ὄλων ἐκείνων τῶν εὐλογημένων ψυχῶν πού ἔπεφταν στά ἄχραντα πόδια Του, ὅσο ζοῦσε στή γῆ, ζητώντας τό μέγα Του ἔλεος.

Ἔτσι, παρακαλῶ, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἄς ζήσουμε τήν σημερινή ἀγία ἡμέρα. Μέ θερμή προσευχή, μέ δάκρυα συντριβῆς νά μᾶς δωρήσει τήν Ἀγάπη καί τήν συγχώρεση γιά ὅσα καρφιά χωρίς περίσκεψη προσθέσαμε στά πανάχραντα Χέρια Του μέ τίς ἀμαρτίες μας.

† Ὁ Ἐλευθερουπόλεως Χρυσόστομος

εὐχέτης πάντων ὑμῶν.

ΚΑΛΟ ΠΑΣΧΑ

«ἘΝ ΤΟΥΤῳ ΝΙΚΑ»

Τὸ Ὅραμα τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ ἡ ἱστορική του σημασία

Τοῦ Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Μπένου, Πρωτοσυγγέλλου

Ἡ μορφή τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου κατέχει ἐξέχουσα θέση στήν ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ρωμαϊκῆς Αυτοκρατορίας. Τὸ περίφημο ὄραμα τοῦ Τιμίου Σταυροῦ πρὶν ἀπὸ τὴ μάχη τῆς Μουλβίας γέφυρας δὲν ὑπῆρξε ἀπλῶς ἓνα προσωπικό βίωμα τοῦ αὐτοκράτορος, ἀλλὰ γεγονός που ἐπηρέασε βαθιὰ τὴν ἱστορική πορεία τῆς ἀνθρωπότητος καὶ συνέβαλε ἀποφασιστικά στήν ἐπικράτηση τοῦ Χριστιανισμοῦ. Τὸ γεγονός αὐτό, ὅπως παραδίδεται ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστική ἱστορία, ἀποτελεῖ σταθμὸ ὄχι μόνον γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴ μετέπειτα πορεία τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Ἐκκλησία μέχρι τότε διήρχετο περίοδο σκληρῶν δοκιμασιῶν καὶ αἱματηρῶν διωγμῶν. Οἱ χριστιανοὶ ζοῦσαν ὑπὸ καθεστῶς φόβου καὶ διωγμοῦ, ἐνῶ ἡ ὁμολογία τῆς πίστεως συχνὰ ὀδηγοῦσε στὸ μαρτύριο. Μέσα σὲ αὐτὴ τὴν ἱστορική πραγματικότητα, ἡ ἐμφάνιση τοῦ σημείου τοῦ Σταυροῦ στὸν οὐρανὸ ἔμελλε νὰ σηματοδοτήσει μίαν νέα ἐποχὴ γιὰ τὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας.

Σύμφωνα μὲ τὸν ἐκκλησιαστικὸ ἱστορικό Εὐσέβιο ὁ Μέγας Κωνσταντίνος ὅταν ἐπρόκειτο νὰ συγκρουσθεῖ μὲ τὸν Μαξέντιο θέλησε νὰ προσευχηθεῖ γιὰ νὰ ζητήσει τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ. Ἐπρόκειτο νὰ ἀντιμετωπίσει τετραπλάσιο στράτευμα, μὲ στρατηγικά μάλιστα πλεονεκτήματα. Ὁ δικός του δὲ στρατὸς ἦταν τότε καταπονημένος.

Ὅμως τὶς δύσκολες ἐκεῖνες ὥρες, ποὺ αἰσθανόταν τὴν ἀνάγκη τῆς θεϊκῆς βοήθειας, δὲν ἤξερε σὲ ποιὸν θεὸ νὰ ἀπευθυνθεῖ. Παρὰ ταῦτα ὑψώνοντας τὰ χεῖρα στὸν οὐρανὸ ζητοῦσε τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, κατ' οὐσίαν τοῦ «ἀγνώστου θεοῦ». Τότε, τὴν ὥρα τῆς προσευχῆς, τὸ ἀπομεσήμερο, τὴν ὥρα ποὺ ἔδυε ὁ ἥλιος, εἶδε στὸν οὐρανὸ τὸ πασίγνωστο καὶ παράδοξο θεοσημεῖο. Ὁ προσευχόμενος βασιλεὺς ἀντίκρισε ἐκπληκτικὸς πάνω ἀπὸ τὸν ἥλιο τὸ σύμβολο τοῦ σταυροῦ καὶ δίπλα του τὶς δύο λέξεις: «τούτω νικά».

Τὸ ἴδιο βράδυ ὁ ἴδιος ὁ Κύριος ἐμφανίσθηκε στὸν Κωνσταντῖνο καὶ τοῦ ἐξήγησε τὴ σημασία τοῦ ὁράματος στὸν οὐρανό. Προέτρεψε δὲ τὸν βασιλέα νὰ κατασκευάσει ἓνα παρόμοιο σταυρόσχημο λάβαρο καὶ νὰ τὸ χρησιμοποιεῖ στοὺς πολέμους του ὡς φυλακτὸ καὶ θεϊκὴ βοήθεια.

Τὸ θεϊκὸ αὐτὸ σημείο-ὄραμα τὸ διηγήθηκε ἐξομολογούμενος ὁ Κωνσταντίνος στὸν ἱστορικό Εὐσέβιο. Ὅπως ἀποδείχθηκε ἀργότερα ἀπὸ αὐτὰ τὰ γεγονότα ἡ θεοσημεῖα αὐτὴ συνετάραξε καὶ συγκλόνησε τὸν βασιλέα καὶ τὸν ἐπηρέασε διὰ βίου. Μόνον μὲ τὴ βοήθεια αὐτοῦ τοῦ θαυμαστοῦ συμβάντος μποροῦμε νὰ ἐρμηνεύσουμε τὴ στάση του ἀπέναντι στὴ χριστιανικὴ θρησκεία.

«Οὐκ ἐξ ἀνθρώπων τὴν κλῆσιν δεξάμενος», ὅπως ψάλλει ἡ Ἐκκλησία μας,

ὁ Μ. Κωνσταντῖνος, ἔδειξε ἀργότερα, μετὰ τὴν συντριβὴ τοῦ Μαξεντίου καὶ τὴν κυριαρχία του σὲ Ἀνατολὴ καὶ Δύση, ἀπροκάλυπτη καὶ συνεχῆ ἐκδήλωση θερμοῦ ἐνδιαφέροντος ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν χριστιανῶν.

Μετὰ τὴ θεοσημεία πλησίον τῆς Μουλβίας γέφυρας ἔλαβε ἄλλη τροπὴ ἢ ἀδιὰ μόρφωτη θρησκευτικὴ του συνείδηση. Ξεκαθάρισε τὸ νεφελώδες τοπίο τῆς καρδιάς του. Οἱ θεοὶ οἱ πολλοὶ ἐκτοπίσθηκαν. Ἡ μορφὴ τοῦ Ἐσταυρωμένου κυριάρχησε. Ἀμέσως συγκλονισμένος ἀπὸ τὸ θέαμα τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὴ θεία ἀποκάλυψη κατ' ὄναρ, πὺ δέχθηκε, τοῦ Χριστοῦ, ἡ εὐγνώμων ψυχὴ του ἀναζήτησε μὲ πάθος τὴν ἀλήθεια. Κάλεσε κοντὰ του χριστιανοὺς κληρικοὺς γιὰ νὰ τοῦ διδάξουν τὴ νέα θρησκεία. Καὶ ἔκτοτε, σύμφωνα μὲ τὴν διαβεβαίωση τοῦ ἱστορικοῦ Εὐσεβίου, εἶχε κοντὰ του μονίμους πνευματικοὺς συμβούλους ἱερεῖς. Ἐνας ἀπὸ αὐτοὺς ἦταν καὶ ὁ ἀναφερθεὶς πρῶτος τῆς Ἐκκλησίας μας ἱστορικός, ὁ ἐπίσκοπος Εὐσέβιος.

Ἡ ἐπίδραση τοῦ ὁράματος δὲν περιορίσθηκε μόνον στὴν προσωπικὴ μεταστροφή τοῦ αὐτοκράτορος, ἀλλὰ ἐπεκτάθηκε σταδιακὰ σὲ ὁλόκληρη τὴν αὐτοκρατορία καὶ στὴν ἱστορικὴ πορεία τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ.

Πράγματι ἡ θεοσημεία μὲ τὸν σταυρὸ καὶ τὴν φράση «ἐν τούτῳ νίκα» ἀπετέλεσε κεντρικὸ σταθμὸ στὴ ζωὴ καὶ τὴ μετέπειτα πορεία τοῦ Μ. Κωνσταντίνου. Ὅλα τὰ ἀγαθὰ τὰ ἀνεκτίμητα, πὺ ἀπόλαυσαν μαζί μὲ τὴν ἐλευθερία οἱ χριστιανοὶ ἀπὸ τὶς ἀρχές τοῦ Δ' αἰῶνος καὶ ἐξῆς ἀπέρρευσαν ἀπὸ τὸ θαυμαστὸ ἐκείνο ὄραμα. Ἀκόμη καὶ οἱ πιὸ αὐστηροὶ κριτὲς τοῦ βίου του καὶ γενικὰ ὀρθολογιστὲς, δὲν τὸ παρασιωποῦν. Ἔτσι ὁ

Arnold Jones γράφει: «Τὸ τυχαῖο αὐτὸ περιστατικὸ ὁδήγησε τελικὰ τὸν Κωνσταντῖνο στὴν εἰλικρινῆ ἀποδοχὴ τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τὸν ἐκχριστιανισμὸ τῆς ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας καὶ τὴ δημιουργία τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ τῆς Εὐρώπης».

Ὁ Τίμος Σταυρός, ἀπὸ ὄργανο ἀτιμωτικοῦ θανάτου, ἔγινε διὰ τοῦ Χριστοῦ σημεῖο δόξης καὶ νίκης. Αὐτὸ ἀκριβῶς βίωσε καὶ ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος στὸ ὄραμά του· ὅτι ἡ ἀληθινὴ δύναμη δὲν βρίσκεται στὴν ἀνθρώπινη ἰσχὺ, ἀλλὰ στὴν δύναμη τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία ἐνεργεῖ μέσα στὴν ἱστορία καὶ καθοδηγεῖ τὴν πορεία τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἐθνῶν.

Τὸ σημεῖο τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, τὸ ὁποῖο φανερώθηκε στὸν Μέγα Κωνσταντῖνο, παραμένει ἕως σήμερα σημεῖο νίκης, ἐλπίδος καὶ σωτηρίας γιὰ κάθε πιστὸ ἄνθρωπο καὶ γιὰ τὴν πορεία τῆς Ἐκκλησίας μέσα στὴν ἱστορία.

Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ ὡς ἀπομυθοποίηση τοῦ θανάτου

Τοῦ Μιχαήλ Γ. Τρίτου, Καθηγητοῦ Α.Π.Θ.

Ἄν θά ἤθελε κανεὶς νά συνοψίσει σέ δύο λέξεις τή σημασία τοῦ γεγονότος τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ γιά τό ἀνθρώπινο γένος, θά ἔλεγε ὅτι μέ τήν Ἀνάσταση νικήθηκε καί ἀπομυθοποιήθηκε ὁ θάνατος, πού ἀποτελεῖ τήν ὀδυνηρότερη ἐμπειρία τῆς ζωῆς, τό πιό σταθερό τῆς δεδομένο καί τήν πιό συγκλονιστική ὀριακή τῆς κατάστασι. **«Θανάτου ἐορτάζομεν νέκρωσιν, Ἄδου τήν καθαίρεσιν, ἄλλης βιοτῆς, τῆς αἰωνίου ἀπαρχῆς»** ψάλλει θριαμβευτικά ὁ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός στόν ἀναστάσιμο κανόνα τοῦ. **«... Θανάτῳ θάνατον πατήσας καί τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζῶν ἠαρισάμενος»** ψάλλουμε στό πασίγνωστο καί θριαμβευτικό ἀπολυτίκιο τοῦ Πάσχα.

Ἀνέκαθεν ὁ ἄνθρωπος πού συμφύρεται μέ τή μεταβλητότητα, τή φθορά καί τήν ἐξαφάνισι εἶδε τό θάνατο ὡς τό μεγαλύτερο πρόβλημα τῆς ζωῆς καί ἔθεσε μέ τόν ὑμνωδό τό μεγάλο ἐρώτημα: **«Τί τό περί ἡμᾶς τοῦτο γέγονε μυστήριον; Πῶς παρεδόθημεν τή φθορά καί συνεξέχθημεν τῷ θανάτῳ;»**. Τό ἐρώτημα αὐτό ἀπασχολεῖ τόν ἄνθρωπο ἀπό τήν πρώτη κιόλας στιγμῆ πού θά ἀποκτήσει συνείδησι τῆς ὑπάρξεως του καί τόν συνοδεύει ὡς σκέψι μέχρι τήν τελευταία στιγμῆ τῆς παραμονῆς του στή ζωῆ. Νά τόν ἀποφύγει εἶναι ἀδύνατο. Νά μειώσει τή σημασία τοῦ παράλογο. Νά παρακάμψει τήν παρουσία του ἀπραγματοποιήτο. Παραμένει πάντα μπροστά μας μορφή πελώρια καί ἀδυσώπητη.

Ἐπάρχουν δύο τρόποι ἀντιμετωπίσεως τοῦ θανάτου. Ὁ μηδενιστικός ὕλιστικός καί ὁ ἀναστάσιμος χριστιανικός.

Ὁ πρῶτος εἶναι ἡ φυσιολογική συνέπεια τῆς μηδενιστικῆς θεωρήσεως τῆς ζωῆς καί τῆς πεποιθήσεως ὅτι ὁ θάνατος ἀποτελεῖ τήν φυσική μοῖρα τοῦ ἀνθρώπου. Ἐγκλωβισμένη ἢ ὕλιστική κοσμοθεωρία στά στενά χωροχρονικά πλαίσια τοῦ παρόντος βλέπει τό θάνατο ὡς μιὰ κατάστασι φυσική, ὡς ματαίωσι τοῦ σκοποῦ τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς καί ὡς τραγική παρέκκλισι ἀπό τόν ἀληθινό της προορισμό. Μή μπορώντας νά ἀνατρέψει τήν ἀδυσώπητη αὐτή πραγματικότητα, ζεῖ ἀνεξάρτητα ἀπό αὐτήν. Ἔχει ὡς σύνθημα τό **«φάγωμεν, πῶμεν αὔριον γάρ ἀποθνήσκομεν»** καί γράφει στήν πλάκα τοῦ τάφου της: **«Δέν πιστεῶ τίποτε, δέν ἐλπίζω τίποτε, εἶμαι λέφτερος»**. Ζοῦν **«ὡς ἐλπίδα μή ἔχοντες καί ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ»** καί σέ στιγμές εἰλικρινοῦς αὐτοσυνειδησίας καί φιλοσοφικῆς θεωρήσεως τῆς ζωῆς ἀναφωνοῦν μελαγχολικά μέ τόν Ἰούλιο Σιμόν: **«Γεννήθηκα μέ τήν ἄγνοια. Ἐξῆσα μέ τήν ἀμφιβολία. Πεθαίνω μέ τήν ἀβεβαιότητα. Ὡ υπέρτατον ὄν, λυπήσου μέ!»**.

Τό μεγάλο λάθος τοῦ ὕλισμοῦ εἶναι ὅτι βλέπει τή ζωῆ καί τό θάνατο τοῦ ἀνθρώπου στό ἐπίπεδο τῆς φύσεως, ὅπως κάνει καί γιά τούς ἄλλους ὀργανισμούς. Ἡ ἀνθρώπινη ὁμως ὑπαρξι ἔχει καί ἄλλες διαστάσεις καί προεκτάσεις, πού τίς ζοῦμε, ἔστω καί ἂν δέν μπορούμε νά τίς ἀναλύσουμε καί νά τίς περιγράψουμε λογικά. Ἡ φαινομενολογία τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς δείχνει ὅτι ἡ ἐλπίδα γιά μιὰ ζωῆ πέραν τοῦ τάφου ἀποτελεῖ συστατικό στοιχεῖο τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἐλπίδα γιά πληρότητα ζωῆς καί ὁ πόθος γιά τήν αἰωνιότητα ἐπιβεβαιώνουν τήν ὑπαρξι καί τήν ἀλήθεια

τῆς. Εἶναι ἀδιανόητο νά ἰκανοποιῶνται σ' αὐτή τή ζωή δευτεροῦσης σημασίας πόθοι καί νά μένει ἀνικανοποίητος ὁ πῖο μέγας πόθος, πού ἔχει ὁ ἄνθρωπος γιά νά ζήσει.

Ὁ δεύτερος τρόπος ἀντιμετωπίσεως τοῦ θανάτου εἶναι ἡ θεώρηση τοῦ κάτω ἀπό τό φῶς τῆς ἀναστάσιμης χαράς καί τῆς ἐσχατολογικῆς ἐλπίδας.

Σύμφωνα μέ τή διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μᾶς ὁ θάνατος δέν ὑπῆρχε στό ἀρχικό σχέδιο τοῦ Θεοῦ γιά τόν ἄνθρωπο, ἀφοῦ ὁ ἄνθρωπος πλάσθηκε γιά νά συμμετάσχει στήν πληρότητα τῆς ζωῆς τοῦ Δημιουργοῦ. Ἀπό τήν ἀρχή τῆς δημιουργίας δόθηκε σ' αὐτόν ἡ δυνατότητα τῆς ἀθανασίας, πού θά τήν ἀποκτοῦσε μέ τήν καλή χρήση τῆς ἐλευθερίας του. Τό τραγικό ὅμως γεγονός τῆς πτώσεως στέρησε ἀπό τόν ἄνθρωπο αὐτή τή δυνατότητα. Ὁ ἄνθρωπος πέθανε. Ἐγινε θνητός. Ἐπομένως ὁ θάνατος κατά τή χριστιανική ἀντίληψη οὔτε φυσική ἀτέλεια εἶναι οὔτε μεταφυσικό ἀδιέξοδο. Εἶναι **«τά ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας»** (Ρωμ. στ', 23). Ἡ ὀδυνηρή συνέπεια τῆς παραμορφωμένης σχέσεως τοῦ ἀνθρώπου μέ τό Θεό.

Ἀφοῦ λοιπόν αἰτία τοῦ θανάτου εἶναι ἡ ἁμαρτία, ὁ θάνατος ὑπερνικιέται ὅταν χτυπηθεῖ ἡ ἁμαρτία. Καί ἡ νίκη κατά τῆς ἁμαρτίας κερδήθηκε μέ τό Σταυρό καί τήν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ. **«Ὡσπερ γάρ ἐν τῷ Ἀδάμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτω καί ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται»** (Α' Κορ. ιε', 22-23). Ὁ Χριστός, ὄντας ὁ ἴδιος ἡ αὐτοζωή, μέ τήν κάθοδο του στόν Ἄδη πῆρε τόν θάνατο τοῦ ἀνθρώπου **«ἀπαθανατίζων τό πρόσλημμα»**. **«Ὅτε κατήλθες πρός τόν θάνατον, ἡ ζωή ἡ ἀθάνατος, τότε τόν Ἄδη ἐνέκρωσας τῆ ἀστραπῆ τῆς θεότητος»** ψάλλει ἡ Ἐκκλησία μας. Ὁ ἱερός Χρυσόστομος μέ τόν περίφημο κατηχητικό του λόγο βροντοφωνεῖ σ' ὀλόκληρη τήν ἀνθρωπότητα τόν θρίαμβο τῆς ζωῆς ἀπέναντι στό θάνατο καί τῶν θετικῶν δυνάμεων της, ἀπέναντι στίς ἀντίθετες δυνάμεις τοῦ σκότους καί τῆς φθοράς. Ἀπευθυνόμενος δέ στόν θάνατο τοῦ λέγει: **«Ποῦ σου, θάνατε, τό κέντρον; ποῦ σοῦ, Ἄδη, τό νίκος; Ἀνέστη Χριστός καί σύ καταβέβλησαι. Ἀνέστη Χρι-**

στός καί νεκρός οὐδείς ἐν τοῖς μνήμασιν. Ἀνέστη Χριστός καί ζωή πολιτεύεται».

Βέβαια, ὁ θάνατος ὡς βιολογικό γεγονός δέν ἔχει ἀκόμα καταργηθεῖ. Τό ὄντολογικό του ὅμως βάθος καί ἡ ὑπαρξιακή του σημασία ἔχουν καταπατηθεῖ μέ τήν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ραχοκοκαλιά τοῦ θηρίου ἔσπασε καί ἀποκαλύφθηκε ἡ ἀδυναμία του. Ἡ δύναμη τῆς Ἀναστάσεως εἶναι πιά λανθάνουσα καί ἐμφυτη σέ κάθε θάνατο.

Ἡ πληρότητα τῆς ἀναστάσιμης χαράς γιά τήν κατάργηση τοῦ θανάτου εἶναι ζωντανή στή ζωή τῆς Ἐκκλησίας δύο χιλιάδες χρόνια τώρα. Αὐτή κάνει τούς μάρτυρες νά ἀντιμετωπίζουν χαίροντες τό μαρτύριο. Αὐτή εἶναι τό γνώρισμα τῶν πραγματικῶν Χριστιανῶν, πού γιορτάζουν τήν ἡμέρα τοῦ θανάτου τους ὡς γενέθλια ἡμέρα. Γιατί κατά ἕναν παράδοξο τρόπο γεννιόμαστε γιά νά πεθαίνουμε καί πεθαίνουμε γιά νά ζήσουμε. Ὅπως δέ λέγει ὁ Μέγας Ἀθανάσιος **«οἱ πιστοὶ ἀποθνήσκοντες οὐκ ἀπόλλυνται, ἀλλά καί ζῶσιν καί ἄφθαρτοι διά τῆς Ἀναστάσεως γίνονται».**

Ζοῦμε σήμερα τήν κρίση τοῦ ἀνθρώπου σέ ὅλη της τήν τραγικότητα. Ἡ κυριότερη αἰτία αὐτῆς τῆς κρίσεως εἶναι ἡ ἔλλειψη πίστεως στήν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ καί στίς τεράστιες ὑπαρξιακές καί μεταφυσικές της διαστάσεις. Ἐτσι βλέπει τό θάνατο ὡς τήν ὀδυνηρότερη ἐμπειρία τῆς ζωῆς, ἀλλά καί τήν φοβερότερη δοκιμασία τερματισμοῦ τῆς ὑπάρξεως καί ἐξουθενώσεώς του ὡς σκέψεως, προσωπικότητας καί ὕλικης παρουσίας.

Ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος, πιστεύοντας στήν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ καί συνειδητοποιώντας ὅτι ὁ Χριστός μέ τήν Ἀνάσταση του **«συνανέστησε παγγενή τόν Ἀδάμ»**, θά ξεπεράσει τίς ἀγχωτικές ἐκβλαστήσεις τῆς ὑπαρξιακῆς προβληματικότητας, θά λύσει τό πρόβλημα τῆς ζωῆς καί τοῦ προορισμοῦ τῆς ὑπάρξεως καί θά ἀπομυθοποιήσει τόν ριγηλό ἐφιάλη τοῦ θανάτου, κάνοντάς τον πράξη κοινωνίας μέ τή ζωή. Μιάς ζωῆς ποιοτικά διάφορης τῆς παρουσίας μέ μόνιμη ὑπόσταση καί αἰώνια διάρκεια, μιᾶς ζωῆς χωρίς τέλος.

Χριστός Ἀνέστη!

ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

ΙΑΤΡΙΚΩΝ ἢ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΩΝ- ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Ἀπὸ τὸν 4ο ἕως τὸν 14ο αἰῶνα

Αἰμίλιος Δημ. Μαυρουδῆς
Ἄρχων Νοτάριος τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας
Ὁμότιμος Καθηγητὴς Α.Π.Θ.

ΜΕΡΟΣ Α΄

Ἦδη ἀπὸ τὶς ἀπαρχές τοῦ Χριστιανισμοῦ μεταξὺ τῶν ὀπαδῶν τῆς νέας θρησκείας συγκαταριθμήθηκαν καὶ πολλοὶ λόγιοι ἄνδρες, ἐκπρόσωποι διαφόρων ἐπιστημῶν· χαρακτηριστικὸ καὶ πολὺ γνωστὸ σὲ ὅλους παράδειγμα ἀποτελεῖ ὁ εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, ἡ ἱατρικὴ ιδιότητα τοῦ ὁποίου μαρτυρεῖται ρητὰ στὴν παύλεια ἐπιστολὴ Πρὸς Κολοσσαεῖς 4, 14 (: **ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ ἱατρός ὁ ἀγαπητός**). Στὸ παρὸν ἄρθρο ὅμως θὰ ἀναφερθῶ μόνο στοὺς ἱατροὺς, καὶ εἰδικότερα στοὺς ἀρχιερεῖς ἱατροὺς ἢ γνῶστες τῆς Ἱατρικῆς, τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ὁποίων γιὰ τὴν ἐπιστήμη τοῦ Ἀσκληπιοῦ προκύπτει ἀπὸ τὴν ἀπόδοση σὲ αὐτοὺς ἱατρικῶν ἢ φυσιολογικῶν-ιατρικῶν συγγραμμάτων. Οἱ ἐν λόγῳ ἀρχιερεῖς, ἀλλὰ καὶ γενικὰ οἱ κληρικοί, ὄχι μόνον δὲν θεωροῦσαν ἀσυμβίβαστη μὲ τὴν ἀρχιερωσύνη (ἢ τὴν ἱερωσύνη ἢ τὸ μοναχικὸ σχῆμα) τοὺς τὴν ἐνασχόληση μὲ τὴ φιλόσοφον αὐτὴ ἐπιστήμη, ἀλλὰ ἀντιθέτως ἀξιοποίησαν τὶς σχετικὲς γνώσεις τοὺς καὶ στὴ θεολογικὴ ἐπιχειρηματολογία τοὺς, παρομοιάζοντας πολλὰ ἀπὸ τὶς

ἐνδεικνυόμενες ἐνέργειες πρὸς σωτηρία τῶν ἁμαρτωλῶν συνανθρώπων τοὺς μὲ τὶς ἱατρικὲς θεραπευτικὲς πράξεις. Γιὰ παράδειγμα, οἱ αὐστηρὲς διδασκαλίες καὶ οἱ ἔντονες ἐπιτιμήσεις πρὸς τοὺς ἁμαρτάνοντες ἀνθρώπους, ὥστε αὐτοί, ἀφοῦ συνειδητοποιήσουν τὴν κατάστασή τους, νὰ προσπαθήσουν ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τὰ πάθη τους, νὰ ἀνανήψουν καὶ νὰ σωθοῦν, ἀντιπαραβάλλονται συχνὰ μὲ τὶς ἐπώδυνες τομὲς καὶ τοὺς καυτηριασμοὺς ποὺ ἐκτελοῦνται ἀπὸ τοὺς ἱατροὺς γιὰ νὰ ἀπαλλάξουν τοὺς ἀσθενεῖς τοὺς ἀπὸ κάποια ἐπικίνδυνη νόσο. Ἐνα χαρακτηριστικὸ παράδειγμα ἐπ' αὐτοῦ ἀποτελεῖ τὸ ἀκόλουθο κείμενο τοῦ ἁγίου Ἰωάννη Χρυσοστόμου, ἀπὸ τὴν ἐρημνεία του Εἰς τὸ Πάτερ, εἰ δυνατόν ἐστι, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο ... [PG 51, στ. 31]: **«Πρόσφατα κάναμε μιὰ βαθειὰ τομὴ σὲ ὅσους εἶναι ἄρπαγες καὶ θέλουν νὰ εἶναι πλεονέκτες, (καὶ τὸ κάναμε αὐτό) ὄχι γιὰ νὰ τοὺς πλήξουμε, ἀλλὰ γιὰ νὰ τοὺς διορθώσουμε· ὄχι ἐπειδὴ μισοῦμε τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἀποστρεφόμεθα τὴν κακία. Γιατί**

καὶ ὁ ἰατρὸς ἀποκόπτει τὸ ἔλκος, ὄχι ἐπειδὴ ἔχει ἐχθρική διάθεση πρὸς τὸ ἄρρωστο σῶμα, ἀλλὰ ἐπειδὴ πολεμᾷ τὴν ἀρρώστια καὶ τὸ τραῦμα. Ἐμπρὸς λοιπόν, σήμερα ἄς εἴμαστε λίγο ὑποχωρητικοί, ὥστε νὰ ἀνασάνουν ἀπὸ τὸν πόνο καὶ, πληττόμενοι διαρκῶς, νὰ μὴν δυστροπήσουν γιὰ τὴ θεραπεία. Τὸ ἴδιο κάνουν καὶ οἱ ἰατροί: μετὰ τὶς τομές, θέτουν ἐπιθέματα καὶ (χορηγοῦν) φάρμακα, καὶ ἀφήνουν νὰ περάσουν (κάποιες) ἡμέρες, ἐπινοώντας ὅσα (μέσα) ἀπαλύνουν τὸν πόνο. Αὐτοὺς λοιπόν μιμούμενοι καὶ ἐμεῖς σήμερα, ἄς στοχασθοῦμε (κάτι παρόμοιο), ὥστε νὰ ἀποκομίσουμε τὸ ὄφελος ἀπὸ τὴ συζήτηση ...»¹. Καὶ πάλι ὁ ἅγιος Πατέρας στὴν ἐρμηνεία του στὴ δευτέρη Πρὸς Κορινθίους ἐπιστολὴ σημειώνει (Εἰς τὴν Πρὸς Κορινθίους Β΄ 3 [PG 61, στ. 421]): «Ὡστε, ἀκόμη καὶ ἂν τὰ λόγια ἦταν γεμᾶτα θυμὸ, ὁ θυμὸς αὐτὸς προερχόταν ἀπὸ πολλὴ ἀγάπη καὶ πόνο. Καὶ γράφοντας τὴν Ἐπιστολή, ὑπέφερα, πονοῦσα, ὄχι μόνον ἐπειδὴ εἶχατε ἀμαρτήσῃ, ἀλλὰ καὶ ἐπειδὴ ἀναγκαζόμουν νὰ σᾶς προξενήσω λύπη. Καὶ αὐτὸ ἦταν ἀπὸ ἀγάπη· ὅπως ἀκριβῶς ὅταν κάποιος ἔχει ἓνα παιδί του, πὸν πάσχει ἀπὸ σήψη καὶ ἀναγκάζεται νὰ τοῦ κάνει τομὴ καὶ νὰ τὸ καυτηριάσει, ὑποφέρει καὶ γιὰ τὰ δύο: καὶ ἐπειδὴ τὸ παιδί του εἶναι ἄρρωστο, καὶ ἐπειδὴ ἀναγκάζεται νὰ τὸ κόψει. Ἐπομένως, αὐτὸ πὸν νομίζετε ὅτι εἶναι ἔνδειξη πὸς σᾶς μισῶ, αὐτὸ ἦταν ἀπόδειξη ὅτι σᾶς ἀγαπῶ βαθιά».

¹ Ἡ ἰδέα αὐτὴ τοῦ παραλληλισμοῦ τῶν ἰατρικῶν τομῶν καὶ καυτηριασμῶν μετὰ τοὺς ὠφέλιμους καὶ ἐποικοδομητικούς λόγους ἐντοπίζεται ἤδη στὸν ρήτορα Ἰσοκράτη, Περὶ εἰρήνης 40: ἐπειθ' ὅτι καταγέλαστον ἐστὶν τὰς μὲν καύσεις καὶ τὰς τομὰς τῶν ἰατρῶν ὑπομένειν ἵνα πλειόνων ἀλγηδόνων ἀπαλλαγῶμεν, τοὺς δὲ λόγους ἀποδοκιμάζειν πρὶν εἰδέναι σαφῶς, εἰ τοιαύτην ἔχουσιν τὴν δύναμιν ὥστ' ὠφελῆσαι τοὺς ἀκούοντας.

Στὴ συνέχεια καταγράφω ἀρχιερεῖς, οἱ ὅποιοι ἀσχολήθηκαν, κατὰ διαφοροεικὸ βαθμὸ ὁ καθένας τους, μετὰ τὴν Ἱατρική, συγγράφοντας εἴτε ἀμιγῶς ἱατρικοῦ περιεχομένου κείμενα εἴτε ἀξιοποιώντας τὶς ἱατρικὲς γνώσεις τους σὲ φυσιολογικοῦ-ιατρικοῦ περιεχομένου ἔργα με σκοπὸ νὰ καταδείξουν τὴ σοφία τοῦ Δημοουργοῦ ἢ νὰ ἐπιχειρηματολογήσουν ὑπὲρ διαφορῶν ἀπόψεων τους (πάντως τὰ ἔργα αὐτὰ κρίθηκαν ὅτι παρουσιάζουν ἐνδιαφέρον καὶ ἀπὸ ἱατρικῆς ἀπόψεως, καὶ γιὰ τὸν λόγο αὐτὸν οἱ συγγραφεῖς τους συμπεριλήφθηκαν ἀπὸ τὸν H. A. Diels στὸ μνημειῶδες ἔργο του περὶ τῶν Ἑλλήνων ἱατρῶν).

*Βασίλειος ὁ Μέγας,
ἀρχιεπίσκοπος Καισαρείας
Καππαδοκίας*

Ὡς γνωστόν, ὁ Βασίλειος, ὅπως καὶ οἱ δύο ἄλλοι μεγάλοι ἱεράρχες τοῦ 4ου αἰῶνα μ.Χ., διακρίθηκε γιὰ τὴν εὐρυθμάθειά του, καθὼς καὶ γιὰ τὴν ἐνασχόλησή του μετὰ διάφορες ἐπιστῆμες τῆς ἐποχῆς του. Γιὰ τὶς ἱατρικὲς γνώσεις οἱ ὁποῖες ἐντοπίζονται στὰ συγγράμματά του ἔχουν γραφτεῖ ἀρκετὲς μελέτες. Συνήθως τονίζεται καὶ ἡ σχέση του μετὰ τὸν ἰατρὸ Εὐστάθιο, μετὰ τὸν ὁποῖον διατηροῦσε ἀλληλογραφία, ὄχι ἀπαραιτήτως γιὰ ἱατρικὰ ζητήματα (ὅπως π.χ. ἡ ἐπιστολή: Πρὸς Εὐστάθιον τὸν ἰατρὸν περὶ τῆς τῶν αἰρετικῶν ἀντιλογιῶν λύσεως). Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὶς ἱατρικὲς ἀπόψεις, τὶς διάσπαρτες στὰ θεολογι-

κά ἔργα του, σὲ κάποια χειρόγραφα παραδίδεται ἓνα ἀκόμη ἀνέκδοτο σύγγραμμα φιλοσοφικοῦ-ιατρικοῦ περιεχομένου μὲ τὸν τίτλο **Περὶ γενέσεως ἀνθρώπου**, πιθανότατα παρόμοιου περιεχομένου μὲ τὸ σύγγραμμα τοῦ ἐπισκόπου Νεμεσίου Περὶ φύσεως ἀνθρώπου (ἴσως καὶ σχετιζόμενο μὲ τὴν Ἐξαήμερον).

*Γρηγόριος ὁ Θεολόγος,
ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως*

Ἡ Ἰατρικὴ δὲν εἶχε μείνει ἔξω ἀπὸ τὰ ἐνδιαφέροντα τοῦ μεγάλου Πατέρα τῆς Ἐκκλησίας Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου παραδίδεται ἓνα ἔργο μὲ τὸν τίτλο **Περὶ συνθέσεως καὶ διακρίσεως τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος**, ἀποτέλεσμα συνδυαστικῆς ἀξιοποιήσεως τῶν ἀνατομικῶν, φυσιολογικῶν καὶ θεολογικῶν γνώσεών του.

Ἐπίσης τοῦ ἀποδίδεται ἡ σύνθεση ἐνὸς φαρμάκου, ἐνὸς Ἀλατίου (Ἀλάτιον σκευασθὲν ὑπὸ τῆς τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου ἐνεργείας τοιάσδε), οἱ δράσεις τοῦ ὁποίου καλύπτουν ἓνα εὐρὺ φάσμα ἀσθενειῶν: Ὀφθαλμίαν οὐ ποιεῖ ἔως γήρως, οὐκ ὀδόντας ἀλγῆσαι, οὐ μῖξαι, οὐ τρίχας ῥεῦσαι, ὄξυδορκίαν ποιεῖ, οὐκ ἀφήσει φλέγμα, οὐ χολήν, οὐ χυμόν, οὐ ποδαλγίαν, οὐ σπλήνα· ἢ ἐλεύθερη μετάφραση τοῦ κειμένου αὐτοῦ εἶναι ἢ ἀκόλουθη: «**Φάρμακο μὲ βάση τὸ ἀλάτι, τὸ ὁποῖο παρασκευάσθηκε ἀπὸ τὸν ἅγιο Γρηγόριο τὸν Θεολόγο, καὶ ἔχει τὶς ἀκόλουθες θεραπευτικὲς δράσεις: δὲν ἀφήνει νὰ προκληθεῖ (στὸν ἄνθρωπο) ὀφθαλμικὴ νόσος μέχρι τὰ γηρατειά του, οὔτε νὰ πονέσουν τὰ δόντια του, οὔτε νὰ μολυνθοῦν, οὔτε ἀφήνει νὰ πέσουν τὰ μαλλιά του, χαρίζει ὀξύτητα στὴν**

ὄραση, δὲν ἐπιτρέπει τὴ δημιουργία φλέγματος, οὔτε χολῆς, οὔτε ἄλλου χυμοῦ, οὔτε νὰ προκληθεῖ πόνος στὰ πόδια, οὔτε προβλήματα στὸν σπλήνα».

*Γρηγόριος,
ἐπίσκοπος Νύσσης*

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης ὑπῆρξε ὁ συγγραφέας ἐνὸς φυσιολογικοῦ-θεολογικοῦ συγγράμματος σχετικὰ μὲ τὴ δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου, μὲ τίτλο **Περὶ κατασκευῆς ἀνθρώπου**, ὡς συνέχεια (ἢ ὑπὸ τὴν ἐπίδραση) τῆς Ἐξαήμερου τοῦ Μεγάλου Βασιλείου. Ἄν καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ Γρηγορίου εἶναι κυρίως θεολογικός, στὸ ἔργο αὐτὸ ἐντοπίζονται διάφορα στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ἀναδεικνύουν τὶς ἱατρικὲς γνώσεις του· τέτοια εἶναι, ἡ περιγραφή τῆς δομῆς τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, οἱ ἀνατομικὲς γνώσεις του γιὰ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖον τὰ ὅσα συνδέονται μεταξύ τους, ἡ περιγραφή τῶν κινητικῶν νεύρων, ἡ κατάρτιση του ὅσον ἀφορᾷ τὴ διάκριση τῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων καὶ τὴ λειτουργία τῶν αἰσθήσεων (εἰδικὰ οἱ ἀπόψεις του γιὰ τὴν κατασκευὴ τῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων εἶναι βασισμένες στὶς ἀπόψεις τῶν ἀρχαίων ἱατρῶν γιὰ τὴ Φυσιολογία τοῦ ἀνθρώπου).

Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ αὐτό, μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Γρηγορίου εἶναι γνωστὸ ἓνα σύγγραμμα Περὶ σφυγμῶν (ἢ μὲ τὸν ἐναλλακτικὸ τίτλο **Περὶ σφυγμῶν καὶ ἐτέρων κινήσεων τοῦ σώματος**), θέμα ἰδιαίτερος προσφιλὲς στοὺς ἀρχαίους καὶ τοὺς Βυζαντινοὺς ἱατροὺς. Ἀκόμη μὲ τὸ ὄνομά του παραδίδονται, σὲ διάφορες συλλογές, ἀποσπάσματα ἱατρικοῦ περιεχομένου.

Συνεχίζεται

«Ὁ γλυκύ μου ἔαρ...»

Τοῦ Δημητρίου Νοβακίδη, Συνταξιούχου Δασκάλου

Μία φράση ἀπό τούς ὕμνους τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος, πού δέν περνᾶ ἀπλῶς ἀπὸ τὰ αὐτιά μας, ἀλλὰ κατεβαίνει κατευθείαν μέσα στὴν καρδιά μας. Ἕνας ὕμνος ἀπὸ τὸ εὐωδιασμένο περιβόλι τῆς Βυζαντινῆς ψυχῆς, πού τὰ τροπάρια της, τὰ τραγούδια της, τὰ λόγια της, τὰ εἰκονίσματα της, εἶναι ὅλα μοσχοβολημένα. Ἀλλὰ τὴν πιὸ ὠραία μυρωδιά, τὴν σκορπᾶνε τὰ Ἄνθη τῆς Βυζαντινῆς Ἰμνωδίας, φυτουργημένα, ἀπὸ μεγάλους ποιητές. Ἐδῶ πνέει τὸ ἔαρ τῆς ἀφθαρσίας. Ἐδῶ εἶναι οἱ ἀμάραντοι στέφανοι. Ἐδῶ ἀνθίζουν τὰ μυρίπνοα ἄνθη τοῦ Παραδείσου. Ἡ Παναγία εἶναι τὸ πλεόν εὖοσμον Ἄνθος τῆς Ὁρθοδοξίας.

“Χαῖρε τὸ ἄνθος τῆς ἀφθαρσίας.” “Χαῖρε ὁσμὴ τῆς Χριστοῦ εὐωδίας”, ψάλλει ὁ παπᾶς στοὺς Χαιρετισμούς σάν νὰ εἶναι μαδημένα ροδοπέταλα καὶ γαρύφαλλα

«Ὁ γλυκύ μου ἔαρ...»

Δέν εἶναι ἕνας συνηθισμένο ὕμνος. Εἶναι λόγος μητρικός. Εἶναι ὁ θρήνος τῆς Παναγίας μπροστὰ στὸν Ἐσταυρωμένο Υἱό της. Εἶναι μέρος τῶν ἐγκωμίων πού ψάλλονται τῇ Μεγάλῃ Παρασκευῇ. Ἐκεῖ μπροστὰ στὸν στολισμένο Ἐπιτάφιο, ἡ ἐκκλησία τολμᾶ νὰ βάλει στὰ χεῖλη τῆς Θεοτόκου, λόγια ἀνθρώπινα, τρυφερά, γεμᾶτα πόνο, ἀλλὰ καὶ Ἐλπίδα. Τὴν φράση αὐτὴ πού ἀποδίδεται στὴν Παναγία, δέν τὴν ἀκοῦμε ὡς Θεολογικὴ ἀνάλυση, ἀλλὰ ὡς ψίθυρο μάνας, πρὸς τὸ παιδί της. Ἡ Παναγία, δέν ἀρνεῖται τὸν πόνο. Βαρεῖα ἢ σκιά τοῦ πετρωμένου στό πρόσωπο της. Εἶναι, τὰ δάκρυα πού κυλοῦν στὰ ὠχρά μάγουλα της σιγηλά, εἶναι, τὰ μάτια της τὰ πνιγμένα στὴν ἄφατη θλίψη, εἶναι, ὁ πόνος πού αὐλάκωσε τὸ πρόσωπο της μάνας, τὸ ἔκανε ἀγνώριστο, τὸ ἀγίασε.

Καί εἶχε χθές, δάκρυα ἢ ἡμέρα ἐκεῖνη. Ἡ γῆ σιῶπησε. Χαμῆλωσε ὁ οὐρανός βουρκωμένος, βαρὺς. Πολύ μεγάλος ὁ Σταυρός στὰ μάτια Ἐκείνης, μέ τὸν Δημιουργό τῶν πάντων

νά κρέμεται ἐπὶ ξύλου. Μέσα στὴν Ἀνοιξιάτικη φύση, ἀνάμεσα στὰ λουλούδια καὶ τὰ μπουμπουκιασμένα κλαριά, σβήσανε ὅλες οἱ λεπτομέρειες, ἀπομακρύνθηκαν οἱ ὄγκοι τῶν βουνῶν καὶ ἔμεινε ἐκεῖ ἡ Μάνα, ὁ μεγάλος ἀνυπόφορος Σταυρός καὶ δύο σκιές. Ὁ σπαραγμός τῆς εἶναι ἀληθινός. Δέν παίζει ρόλο, δέν ὑποκρίνεται πίστη. Εἶναι ἡ μητέρα πού πονᾶ. Κι' ὁ πόνος της δέν εἶναι ἀπελπισμένος. Δέ γίνεται κραυγὴ ἀπόγνωσης, ἀλλὰ λόγος ἀγάπης.

Τὸ «Ὁ γλυκύ μου ἔαρ...» δέν εἶναι ἀπλῶς ἕνας Θρήνος. Εἶναι ὕμνος ἀγάπης, πού δέν κλείνει τὸν Οὐρανό, ἀλλὰ τὸν ἀνοίγει. Εἶναι τὸ δάκρυ πού δέν σκοτεινιάζει τὸν κόσμο, ἀλλὰ τὸν ποτίζει γιὰ ν' ἀνθίσει. Εἶναι μιά προσευχή. Μιά γέφυρα ἀνάμεσα στὸν ἀνθρώπινο πόνο καὶ στὴν θεία Ἐλπίδα.

Εἶναι ἡ ὑπόμνηση, ὅτι μέσα ἀπὸ τὸν πόνο γεννιέται ἡ σωτηρία καὶ μέσα ἀπὸ τὸν Θάνατο, ἡ αἰώνια ζωὴ. Ὁ Σταυρός γίνεται δέντρο ζωῆς καὶ ἀπὸ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ ἀνθίζει ἡ Ἀνοιξη, τοῦ κόσμου. Ἡ Σταύρωση γίνεται δρόμος Ἀναστάσεως. Τὸ δάκρυ γίνεται ποτάμι ἐλέους, πού πλένει τὴν ψυχὴ καὶ τὴν ἀνασταίνει. Εἶναι ἡ φωνὴ κάθε ἀνθρώπου, πού ἀντικρίζει τὸν Σταυρωμένο καὶ συνειδητοποιεῖ τὸ μέγεθος τῆς Θείας συγχώρησης.

Ἡ ἐκκλησία μέσα ἀπ' αὐτὸν τὸν ὕμνο, μᾶς μαθαίνει, ὅτι ἡ πίστη δέν εἶναι ἀπουσία πόνου, ἀλλὰ μεταμόρφωσή του. Δέν εἶναι ἄρνηση τοῦ θανάτου, ἀλλὰ προσμονὴ ζωῆς. Εἶναι ἡ Ἀνοιξη πού βγήκε ἀπὸ τὸν τάφο καὶ πλημμύρισε τὸν κόσμο ζωὴ. «ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ». Εἶναι ἡ δικαίωση, εἶναι ἡ ἀπάντηση, στὸν θρήνο τῆς Παναγίας. Ἐδῶ γεννιέται ὁ ἐκκλησιαστικός ρομαντισμός. Ὁχι ρομαντισμός τῆς φυγῆς ἀπὸ τὴν πραγματικότητα, ἀλλὰ ἐκεῖνος πού βλέπει τὴν πραγματικότητα καὶ δέν παραιτεῖται. Ὁ ρομαντισμός πού τολμᾶ νὰ ἐλπίζει ἀκόμη καὶ μέσα ἀπὸ τὸν τάφο.

ΟΙ ΜΑΧΕΣ ΤΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ, ΤΗΣ ΕΞΟΧΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΩΜΑΤΙΩΝ, ΤΟΝ ΑΠΡΙΛΙΟ ΤΟΥ 1913

Α΄ ΜΕΡΟΣ

Του Θεοδώρου Δ. Λυπεράκη

7ή μεγάλη προσβολή που αποτέλεσε για την πατρίδα μας ή άτυχης έκβαση του έλληνο-τουρκικού πολέμου του 1897, ξέπλυναν οι μεγαλειώδεις αγώνες των Έλλήνων, στρατευμένων και μή, ελεύθερων και υπόδουλων, στα πεδία των μαχών των δύο Βαλκανικών Πολέμων των ετών 1912-1913, αγώνες οι όποιοι συνετέλεσαν στον υπερδιπλασιασμό της έκτασης της Ελλάδος και στην άπελευθέρωση μεγάλου αριθμού υπόδουλων συμπατριωτών μας.

Στά πλαίσια του Α΄ Βαλκανικού Πολέμου, Έλληνες, Βούλγαροι και Σέρβοι συνήψαν συμμαχία κι αγωνίστηκαν για ν' άπελευθερώσουν τους υπόδουλους λαούς τους από τον βαρύ, όθωμανικό ζυγό.

Τόν Οκτώβριο του 1912 ό Έλληνικός Στρατός, υπό τόν Διάδοχο Κωνσταντίνο, άπελευθέρωσε τή Θεσσαλονίκη και λίγο άργότερα όλόκληρη τήν Ήπειρο και τήν Κεντρική και Δυτική Μακεδονία, καθ' όν χρόνο σώματα προσκόπων, υπό τόν καπετάν Δούκα Ζέρβα, άπελευθέρωναν τήν περιοχή του Παγγαίου όρους κι έγκαθιστούσαν έλληνικές, διοικητικές Αρχές.

Πλήν όμως, οι Βούλγαροι, μέ τήν συμπεριφορά τους, ήδη στή διάρκεια του Α΄ Βαλκανικού Πολέμου, άπέδειξαν ότι δέν έβλεπαν τούς Έλληνες σάν συμμαχούς τούς, ούτε τήν χώρα των Έλλήνων ως συμμαχική χώρα, αλλά ότι επιδίωκαν ν' άποκτήσουν δικαιώματα πάνω σε τμήματα τής Έλληνικής Μακεδονίας και τής Θράκης, στα όποια κατοικούσαν άνεκαθεν άκραιφνείς έλληνικοί πληθυσμοί και δέν είχαν κατοικήσει ποτέ βουλγαρικοί πληθυσμοί.

Ειδικά όσον άφορα τήν περιοχή του Παγγαίου, ό «συμμαχικός» (έντός εισαγωγικών) βουλγαρικός στρατός, άφοϋ κατέλαβε τήν Καβάλα, έστειλε ένα τμήμα του στήν Έλευθερούπολη, τό όποιο προέβη στήν άντικατάσταση

των έλληνικών, τοπικών Αρχών μέ βουλγαρικές και διόρισε έπαρχο τής πόλης τόν άρχηγό των Κομιτατζήδων, Μπαϊτσέφ.

Οί βουλγαρικές Αρχές του Παγγαίου άρχισαν άμέσως νά φέρονται βάνουσα προς τόν έλληνικό πληθυσμό, για τήν προστασία του όποίου στάλθηκαν προοδευτικά στο Παγγαίο, ήδη από τά τέλη του 1912, έλληνικά, στρατιωτικά τμήματα, δυνάμεως πέντε λόχων περίπου. Συγκεκριμένα, τήν μέν 7η Δεκεμβρίου 1912 έφθασε στις Έλευθες ούλαμός Ίππικού, υπό τόν Θεσσαλό Άνθυπίλαρχο Κωνσταντίνο Νταή, (καπετάν Τζάρα, που έδρασε κατά τόν μακεδονικό Άγώνα στήν περιοχή μας κι άργότερα εκλέχτηκε γερουσιαστής μας), μέ 24 ίππείς κι ένα λοχία, τήν 16η Δεκεμβρίου 1912 τό τορπιλοβόλο «ΚΑΝΑΡΗΣ» αποβίβασε άγημα 20 ναυτών στον όρμο των Έλευθερών, τήν 22α Δεκεμβρίου του 1912 τό άτμόπλοιο «ΑΘΗΝΑΙ» και τό τορπιλοβόλο «ΚΑΝΑΡΗΣ» αποβίβασαν έναν ούλαμό στο Όρφάνι και μία διλοχία του 21ου Συντάγματος Πεζικού, (1ος και 5ος λόχος), στις Έλευθες, υπό τόν λοχαγό Μάρκου, που άναπτύχθηκαν από τόν ποταμό Άγγίτη μέχρι τή γραμμή Παλαιοχωρίου - Κηπιών - Έξοχης - Έλευθερών και τήν 3η Μαρτίου του 1913 έφθασε άλλη μία διλοχία κι ένας ούλαμός Πυροβολικού.

Τά έλληνικά αυτά τμήματα άνέλαβαν ως άποστολή, νά έξασφαλίσουν τήν τάξη κατά των βουλγαρικών αυθαιρεσιών. Παράλληλα όμως και οι Βούλγαροι ένίσχυσαν τις δυνάμεις τούς κι άρχισαν νά δημιουργούν συνεχείς προστριβές, επιδιώκοντας νά έπεκτείνουν τήν κατοχή τούς προς τά δυτικά, μέχρι τις έκβολές του Στρυμόνα.

Οί Βούλγαροι, άφότου κατέλαβαν τήν Άδριανούπολη στις 13 Μαρτίου 1913 κι άπο-

δέσμευσαν τήν 2ή Στρατιά τούς, πού εἶχε ἀναλάβει τήν πολιορκία τῆς, διέταξαν τήν 8ή Μεραρχία τῆς Στρατιάς ἐκείνης νά μετακινηθεῖ στίς Σέρρες καί νά ἐνισχύσει τόν βουλγαρικό Στρατό πού βρισκόταν στή Μακεδονία, ἐνῶ ἀκολούθησε ἡ 3ή Μεραρχία τούς, πού ἐγκαταστάθηκε στήν περιοχή Κιλκίς - Δοϊράνης, καθ' ὄν χρόνο ἄλλες δυνάμεις τούς μετακινήθηκαν στήν περιοχή Καβάλας - Ἐλευθερούπολης. Ἡ ἐντατική αὐτή μεταφορά βουλγαρικῶν δυνάμεων, καθῶς καί οἱ ἀπειλητικές καί προκλητικές ἐνέργειες τούς, προκάλεσαν τίς διαμαρτυρίες τῆς Ἑλληνικῆς Κυβέρνησης, πού ὑποχρέωσε τό Γενικό Στρατηγεῖο μας νά ρυθμίσει ὡς ἐξῆς τή διάταξη τῶν δυνάμεών μας, ἀνάλογα μέ αὐτήν τῶν βουλγαρικῶν δυνάμεων: Περί τά μέσα Ἀπριλίου 1913 συγκεντρώθηκε στήν περιοχή τοῦ Παγγαίου ὀλόκληρη ἡ ὑπό τόν Συνταγματάρχη Σωτήλη 7η Μεραρχία, μέ διάταξη τοῦ 20οῦ Συντάγματος ἀπό τή θέση «Βίγλα» (στήν Ἱ. Μονή Εἰκοσιφονίσσης) τοῦ Παγγαίου ὄρους μέχρι τίς Ἐλεύθερες καί μέ τό ἀριστερό πλευρό τῆς καλυπτόμενο ἀπό τό 21ό Σύνταγμα, ἀπό τό Ἀγγίτη ποταμό μέχρι τή λίμνη Ἀχينوῦ. Τό 19ο Σύνταγμα παρέμεινε σάν ἐφεδρεία στό Ὀρφάνι, ὁ δέ σταθμός Διοίκησης τῆς 7ης Μεραρχίας ἐγκαταστάθηκε στή Γαληψό. Πίσω ἀπό τήν 7η Μεραρχία, στίς ἐκβολές τοῦ Στρυμόνα, εἶχε συγκεντρωθεῖ ἡ 1η Μεραρχία τοῦ θρυλικοῦ Στρατηγοῦ Μανουσογιαννάκη, στόν ὁποῖο ἀνατέθηκε τότε ἡ διοίκηση τοῦ Τμήματος Στρατιάς Παγγαίου, ὅπως ὀνομάστηκε ἡ δύναμη αὐτή τῶν δύο τῶν Μεραρχιῶν.

Κι ἡ ἐγκατάσταση, ὁμως, τοῦ Τμήματος Στρατιάς Παγγαίου στήν γύρω ἀπό τό Παγγαῖο περιοχή δέν ἀνέκοψε τήν ἐπέκταση τῶν βουλγαρικῶν, στρατιωτικῶν δυνάμεων σέ καίρια σημεῖα τῆς πάνω καί γύρω ἀπό τό ὄρος αὐτό περιοχῆς, ἡ ὁποία ἐπέκταση ἀποδείκνυε περίτρανα τόν σκοπό τῶν Βουλγάρων, νά καταλάβουν ὀλόκληρο τό, στρατηγικῆς σημασίας γιά τά ἐπεκτατικά τούς σχέδια, ὄρος Παγγαῖο καί τόν ὑπ' αὐτό λιμένα Ἐλευθερῶν.

Στά πλαίσια ἀκριβῶς αὐτῆς τῆς ἐπεκτατικῆς δραστηριότητος τῶν Βουλγάρων, πού, ἐλάμβανε χώρα ἀπό σύμμαχο πρὸς σύμμαχο χώρα, οἱ τελευταῖοι προκάλεσαν πολλά πολεμι-

κά ἐπεισόδια σέ βάρος τοῦ ἑλληνικοῦ Στρατοῦ, τά σημαντικότερα ἀπό τά ὁποῖα ἦταν αὐτά πού ἔλαβαν χώρα στό Παλαιοχώρι, στήν περιοχή τῶν Ἐλευθερῶν καί τῆς Πιερίας Κοιλιάδας καί στόν Ἀγγίτη ποταμό.

Καί στή μέν μάχη τοῦ Παλαιοχωρίου ὁ δημοσιογράφος Ἄρης Μεντζίκης ἀναφέρθηκε ἐμπνευσμένα κι ἐμπεριστατωμένα τήν προηγούμενη Κυριακή, 22 Ἀπριλίου, στά πλαίσια τῆς σεμνῆς τελετῆς τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ λιτοῦ μνημείου πού ἀνεγέρθηκε γι' αὐτήν στό πεδίο ὅπου ἡ ἐν λόγω μάχη ἔλαβε χώρα, ἡ μάχη τοῦ Ἀγγίτη ποταμοῦ δέν ἀποτελεῖ ἀντικείμενο τῆς παρούσας ὀμιλίας, οἱ ἄλλες, ὁμως, μάχες, πού ἔλαβαν χώρα στήν περιοχή μᾶς, εἶχαν, σέ γενικές γραμμές, ὡς ἐξῆς:

Τό 20ό Σύνταγμα, τό ὁποῖο, κατά τόν Ἀπρίλιο τοῦ 1913, εἶχε πλέον ὑπό τήν εὐθύνη του τήν ἐπιτήρηση τῆς Πιερίας κοιλιάδας καί τῆς κορυφογραμμῆς τοῦ Συμβόλου ὄρους μέχρι τίς Ἐλεύθερες, εἶχε ἀναπτυχθεῖ ὡς ἐξῆς: Τό 1ο Τάγμα του εἶχε ἐγκατασταθεῖ στή Μουσθένη, τό 2ο νότια τῆς Μουσθένης, στή θέση «Ἁγία Παρασκευή» καί τό 3ο Τάγμα στό Σιδηροχώρι, μέ διλοχία του, (μέ στρατιῶτες πού προέρχονταν ἀπό τούς 9ο, 10ο καί 11ο λόχους), ἐγκατεστημένη στό χωριό Ἐλεύθερες, ἡ ὁποία θά εἶχε γιά τομέα ἐπιτήρησής της τήν ἔκταση ἀπό τήν Ἐξοχή μέχρι τό λιμάνι τῶν Ἐλευθερῶν.

Στίς 03.00 τό πρωί τῆς 26ης Ἀπριλίου τοῦ 1913, τό ἑλληνικό φυλάκιο βόρεια τῶν Ἐλευθερῶν δέχτηκε αἰφνιδιαστικά καί τελείως ἀναίτια πυρά ἀπό γειτονικό του, βουλγαρικό φυλάκιο. Οἱ ἄνδρες τοῦ ἑλληνικοῦ φυλακίου ἀπάντησαν ἀμέσως στά βουλγαρικά πυρά καί σέ λίγο αὐτά γενικεύτηκαν σέ ὀλόκληρη τή γραμμή, ἀπό τό λιμάνι τῶν Ἐλευθερῶν μέχρι τήν Ἐξοχή καί ἀπό ἐκεῖ πρὸς τήν Πιερία κοιλιάδα, μέχρι τά χωριά Μελισσοκομεῖο καί Δωμάτια, ὅπου οἱ Βούλγαροι χρησιμοποίησαν πολυβόλα καί πυροβολικό.

Οἱ βουλγαρικές ἐπιθέσεις ἀποκρούστηκαν μ' ἐπιτυχία κι ἡ διλοχία τῶν Ἐλευθερῶν, ὑπό τόν ὑπολοχαγό διοικητή της, Δημοσθένη Ζωϊτόπουλο, βοηθούμενη ἀπό τούς γηγενεῖς κατοίκους (ἄνδρες καί γυναῖκες) τῶν Ἐλευθερῶν καί τοῦ Μυρτοφύτου καί ἐνισχυθεῖσα, τήν ἴδια ἡμέρα, κατόπιν διαταγῆς τοῦ Στρατηγοῦ Μανουσογιαννάκη, ἀπό δύο ἀκόμη λόχους τοῦ

20ου Συντάγματος Πεζικού, ένεπλάκη σέ φονική μάχη μέ τούς δήθεν συμμάχους Βουλγάρους κι αντιμετώπισε μ' έπιτυχία τίς αριθμητικά υπέρτερες δυνάμεις τους, πού βρίσκονταν στό τοπικό φυλάκιο κι είχαν ένισχυθεί και μέ άνδρες και πυροβολικό πού είχε έλθει από τό Πράβι, όπου στρατοπέδευαν. Όταν, μάλιστα, ή προαναφερθείσα, έλληνική δύναμη, μέ άντεπίθεση κατέλαβε τόν αυχένα απ' όπου περνούσε και τότε ή όδός Έλευθερούπολης - Έλευθερών, απέκοψε σημαντικές, βουλγαρικές δυνάμεις στην περιοχή του χωριού «Άγιος Άνδρέας» (τότε «Νουζλά») κι αποδεκάτισε ένα λόχο πού έρχόταν από την Έλευθερούπολη για ένίσχυσή τους.

Ό Διοικητής του 20ου Συντάγματος Πεζικού, μετά τή βουλγαρική αυτή επίθεση, αλλά και μετά από σχετική αίτηση τής διλοχίας Έλευθερών, για τήν αποστολή ένισχύσεων, διέταξε γενική προέλαση των τμημάτων του προς τά ανατολικά, μέσω τής Πιερίας κοιλάδας. Έτσι ή διλοχία πού ήταν στό Σιδηροχώρι, αφού ένισχύθηκε και μ' ένα λόχο του 1ου Τάγματος, κινήθηκε από τή βόρεια πλευρά του Συμβόλου όρους προς τό χωριό «Τόβλιανη» (μετέπειτα Έξοχή). Τό 2ο Τάγμα κινήθηκε μέσω του χωριού «Σαμάκοβο» (μετέπειτα Δωμάτια) κι αυτό προς τήν Έξοχή, ενώ τό 1ο Τάγμα, χωρίς τόν ένα λόχο του, παρέμεινε στή Μουσθένη.

Ό 7η Μεραρχία, (πού είχε διοικητή τόν συνταγματάρχη Σωτήλη), δέν ένέκρινε τήν ένέργεια αυτή του Συντάγματος και διέταξε να παραμείνουν τά τμήματα στίς θέσεις τους και να καταβληθεί προσπάθεια συνεννόησης μέ τούς Βουλγάρους, για τήν κατάπαυση του πυρός, (γιατί, ως μή ξεχνοϋμε, ήμασταν, ακόμη τότε, τυπικά σύμμαχοι). Για τό σκοπό αυτό πήγε επί τόπου κι επιτελής αξιωματικός τής 7ης Μεραρχίας. Ό διαταγή όμως βρήκε τά τμήματα του 20ου Συντάγματος να έχουν ήδη εμπλακεϊ σέ άγώνα ως έξης:

Τό 2ο Τάγμα κατέλαβε τά Δωμάτια κι έφθασε μέχρι τό Μελισσοκομείο (τότε «Τσιτακλή»), παρόλο πού είχε τή δυνατότητα να καταλάβει όλόκληρη τήν Πιερία κοιλάδα.

Ό διλοχία του 3ου Τάγματος μέ τό λόχο του 1ου Τάγματος, αφού προέλασε βόρεια του Συμβόλου όρους, έφτασε, στίς 9 περίπου τό βράδυ, στην Έξοχή πού τήν βρήκε κενή, γιατί ό ουλαμός τής διλοχίας Έλευθερών πού ήταν προηγούμενα εκεί, μετά από σφοδρή επίθεση ενός βουλγαρικού Τάγματος, υποστηριζόμενου κι από πυροβολικό, είχε αναγκαστεί να υποχωρήσει προς τό έλληνικό χωριό Μυρτόφυτο. Τά έλληνικά τμήματα επιτέθηκαν κι άνάγκασαν τούς Βουλγάρους να υποχωρήσουν από τά ύψώματα του χωριού Έξοχή, τά όποια και κατέλαβαν. Μετά τή διαταγή τής Μεραρχίας, άνεστάλη ή προέλαση κι έτσι σταμάτησαν οι συμπλοκές.

Όι άπώλειες των Έλλήνων κατά τίς συμπλοκές αυτές ήταν στίς Έλεύθερες 14 νεκροί και 28 τραυματίες, (από τούς όποιους ό ένας αποβίωσε τήν έπομένη), στην Έξοχή 5 νεκροί και 1 τραυματίας και στα Δωμάτια 11 νεκροί και 14 τραυματίες.

Όι άπώλειες των Βουλγάρων ήταν πολύ μεγαλύτερες, υπολογιζόμενες επίσημα μέν σέ περίπου 300, άνεπίσημα δέ σέ περίπου 400 νεκρούς και τραυματίες στρατιωτικούς, άνάμεσα στους όποιους κι ένας ανώτερος αξιωματικός, ό όποιος είχε μεγάλη φήμη στον βουλγαρικό στρατό.

Ειδικότερα, στίς Έλεύθερες νεκροί έπεςαν στό πεδίο τής μάχης, ό λοχίας Άλέξανδρος Πετρίτης από τήν Άθήνα και οι στρατιώτες: Κων/νος Ξανθάκης από τή Γιάνιτσα Μεσσηνίας, Δημήτριος Κοντονης από τό Βανάτο Ζακύνθου, Γεώργιος Διάκος από τό χωριό Λουκάς Ήλείας, Άναστάσιος Άρέθας από τό Σπαρτοχώρι Κερκύρας, Κυριάκος Κυριακίδης από τήν Άγιά Κύπρου, Ίωάννης Βενιζέλος από τό Λαμπάδι Λετρίνων, Κυριάκος Τζωρτζής από τήν Κύπρο, Τριαντάφυλλος Δεφαράνος από τή Λευκάδα, Νικόλαος Πυρικός από τό Ρίπεσι Τριφυλλίας, Κων/νος Πέγκος από τά Μέγαρα, Κων/νος Χατζάρας από τά Περίχωρα Ίωαννίνων, Γεώργιος Σαχινίδης από τήν Κρίμσκαγια τής Ρωσίας, Άριστείδης Λιόφας από τό Χατζίμ τής Λάρισας. Ό στρατιώτης πού τραυματίστηκε στή μάχη και απέβίωσε τήν έπομένη ήταν ό Παναγιώτης Παπαγιάννης από τό Παλαιοχώρι Φθιώτιδας.

Συνεχίζεται

ΕΛΕΝΗ ΧΑΤΖΗΣΦΕΚΤΟΥ

Ζούσε σάν μοναχή μέσα σόν κόσμο!

Γεννήθηκε στο Παλαιοχώρι 6/3/1942. Κοιμήθηκε στην Καβάλα 19/4/2026.

Στίς 19 Ἀπριλίου 2026, Κυριακή τοῦ Θωμᾶ, ἔφυγε σέ ἡλικία 84 ἐτῶν, γιά τά οὐράνια σκηνώματα, ἡ εὐλαβέστατη Ἑλένη Χατζησφέκτου, θυγατέρα τοῦ Γεωργίου καί τῆς Δέσποινας. Μία γυναίκα βαθειᾶς Πίστεως καί εὐλαβείας. Ζοῦσε σάν μοναχή μέσα σόν κόσμο! Στά χεῖλη καί στήν καρδιά της πάντοτε ὁ Χριστός καί ἡ προσευχή «ΚΥΡΙΑ ΕΛΕΗΣΟΝ». Ἐζησε ταπεινά, χωρίς κοσμικές δόξες, μέ προσευχή, νηστεία καί ἀγρυπνία, μέ χαμόγελο καί χαριτωμένη ἀπλότητα. Ποτέ δέν ἔλεγε ψέματα. Ποτέ δέν ἄκουγες λέξεις ἀπρεπεῖς ἢ σχολιασμούς ἀπό τό στόμα της! Στό λαιμό καί στά χέρια τῆς τό κομποσκοῖνι καί συνέχεια ὄλη τήν ἡμέρα, ἡ εὐχούλα. Πάντοτε πρώτη στίς καθημερινές, πρωινές καί ἔσπερινές ἀκολουθίες. Καί σέ ὅποια ἑορτή δέν ὑπῆρχε ἱεροψάλτης, μέ πολλή Πίστη καί εὐλάβεια διακονοῦσε ἀφιλοκερδῶς τό Ἀναλόγιο. Γνώριζε ἄριστα τό τυπικό τῆς Ἐκκλησίας! Δέν πέρασε ἡμέρα πού νά λείπει ἀπό τήν Θεία Λατρεία τῆς Ἑνορίας. Ἀπουσίαζε μόνο ὅταν ἦταν σοβαρά ἀσθενής. Φάρμακα δέν ἤθελε! Ἐλεγε, ἔχω μεγάλο Ἰατρό τόν Χριστό, δίπλα μου τήν Παναγιά καί τούς Ἁγίους, τί νά φοβηθῶ; Τέτοια ἐμπιστοσύνη εἶχε στήν πρόνοια καί προστασία τοῦ Θεοῦ!

Τό μικρό σπιτάκι τῆς, σάν κελλί μοναχῆς. Ζοῦσε ὡς μοναχή! Ψαλμωδίες καί πνευματικές ὁμιλίες. Οἱ τοῖχοι γεμάτοι εἰκόνες. Ὅλοι οἱ Ἅγιοι, παλαιοί καί νέοι. Τό καντήλι της ποτέ σβηστό. Θυμιάζε πρῶι - ἔσπερας καί μέσα στό σπιτάκι της καί ἀπέξω ἀπ' αὐτό, ὅλους τούς γείτονες, ὄλο τό χωριό! Ὅπως ἐπίσης, κάθε μέρα στά κοιμητήρια, στόν Ἱερό Ναό Ταξιάρχου Μιχαήλ, ἀνάβοντας τά καντήλια καί θυμιατίζοντας ὅλους τούς τάφους.

Καθημερινή πνευματική τροφή της, ἡ Ἅγια Γραφή, τό Ψαλτήρι, οἱ Χαιρετισμοί καί ἡ Παράκληση τῆς Παναγίας. Ζοῦσε μέ μετάνοια – ἐξομολόγηση καί Θεία Κοινωνία! Ἐξάλλου, ὅσο εἶχε δυνάμεις, μέ τήν δική της «προσφορά» τελοῦνταν ἡ ἱερά προσκομιδή. Τά πρόσφορά της, ἦταν καταπληκτικά, ἀφοῦ ἡ κατά τόν οἶκο τῆς μακαριστῆς Ἑλένης παρασκευή τους, ἦταν μία ἱεροτελεστία: *κερί καί θυμιατό ἀναμμένο, καθαρά σκεύη μόνο γιά τό ζύμωμα, ξεχωριστή προσευχή, μνημονεύσεις πολλῶν ὀνομάτων ζώντων καί τεθνεώτων.*

Ὁ πόνος, οἱ ἀγωνίες καί δοκιμασίες τῶν συνανθρώπων της, δική της προσευχή καί ἀγωνία! Γιά ὅλους καί γιά ὅλα προσεύχονταν: *γιά τά νέα παιδιά, γιά τίς πτωχές οἰκογένειες, γιά ἐκείνους πού εἶχαν πάρει διαζύγιο, γιά τούς μοναχικούς ἀνθρώπους, γιά τούς ναρκομανεῖς καί τούς ἀρρώστους, γιά τίς χήρες καί τά ὄρφανά, γιά τούς πολυτέκνους καί βασανισμένους, γιά τούς ἐχθρούς τῆς Ἐκκλησίας καί ἰδιαίτερα γιά ὅσους βρίσκονταν στήν πλάνη καί τήν αἵρεση, ὥστε νά φωτιστοῦν καί νά ἐπιστρέψουν στούς κόλπους τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας.* Πρῶτη στήν ὑλική καί

πνευματική ἐλεημοσύνη, καθώς καί στήν ἐνίσχυση τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἔργων.

Ἀγαποῦσε τήν Ἑλλάδα! Σέ κάθε Ἐθνική ἑορτή, μέ δάκρυα στά μάτια συμμετεῖχε στό τρισάγιο, ἔμπροσθεν τοῦ μνημείου τῶν Ἡρώων τῆς Πίστεως καί τῆς Πατρίδος, κρατώντας στά χέρια της τήν Ἑλληνική Σημαία.

Ἀγαποῦσε τούς πάντες, μικροῦς καί μεγάλους. Σεβόταν ἀπόλυτα ὅλους τούς κληρικούς: *Ἀρχιερεῖς, ἱερεῖς, διακόνους, μοναχοῦς.*

Ἀγαποῦσε τήν τάξη στήν Ἐκκλησία, ὄχι μόνο στήν τέλεση τῶν ἀκολουθιῶν, ἀλλά καί τήν γενικότερη συμπεριφορά καί παρουσία τῶν πιστῶν μέσα στόν ἱερό ναό. Ὑπέραμος τῆς Ὁρθόδοξης Παράδοσης καί Διδασκαλίας, ἐνάντιον κάθε νεωτερικῶν λειτουργικῶν νοσηροτήτων.

Συμβούλευε τούς νέους καί ὄχι μόνο, γιά ἀντοχή, ὑπομονή, κουράγιο καί καταφυγή στήν γλυκιά μάνα Παναγία. Τούς μιλοῦσε γιά τήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, γιά τήν Θεία Λειτουργία, πού βιωματικά ζοῦσε αὐτό τό ΜΥΣΤΗΡΙΟ. Πόσες καί πόσες ἐμπειρίες τῆς Θείας Χάριτος, μᾶς διηγῆθηκε! Πόσες πνευματικές ἱστορίες, ἀπό τούς παλαιούς καί νεότερους Λειτουργούς καί ξεχωριστά, γιά τό ἱαματικό χάρισμα τοῦ ἀειμνήστου Ἁγίου Πατρός Γεωργίου Βαλσαμάκη, ἀπό τά βιώματα τῶν γονέων της καί ἄλλων πιστῶν. Πόσα θαύματα τῆς Θεοτόκου καί τῶν Ἁγίων ἐζησε!

Ὅταν ἀρρώστησε σοβαρά καί βρισκόταν στό Γηροκομεῖο, τήν ἐπισκεφτήκαμε μαζί μέ τήν Πρεσβυτέρα μας Εὐαγγελία, τήν ἑβδομάδα πρὶν τήν Ἅγια καί Μεγάλη Τεσσαρακοστή. Συγκινήθηκε, χάρηκε, ἔκλαψε, μᾶς ἀγκάλιασε καί μᾶς ἀσπάστηκε. Μέ πολλή κατάνυξη ἔψαλε ὅλα τά ἀπολυτικά τῶν ἱερῶν ναῶν τοῦ Παλαιοχωρίου. Ἦταν σάν νά τούς χαιρετοῦσε στήν ἐπίγεια ζωή της, πού στό τέλος δοκιμάστηκε στήν ὑγεία της, γιά νά ξεχρεώσει ἴσως ὅτι εἶχε ξεχάσει πραγματικά νά πει στήν Μετάνοια-Ἐξομολόγηση.

Καί ἀφοῦ ἐζησε τό Ἅγιο Πάσχα, ἔψαλε τό ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ, τήν Κυριακή τοῦ Θωμᾶ, ὁ Ἀπόστολος Θωμᾶς τήν ὑποδέχθηκε στόν οὐρανό γιά νά γιορτάσει τό δικό της πάσχα, τήν διάβασή της ἀπό τά ἐπίγεια στά οὐράνια, ἀπό τά θλιβερά στά Ἀναστάσιμα, ἔτσι ὥστε μαζί μέ τόν Ἅγιο Θωμᾶ, νά πει πλέον μπροστά στόν Χριστό: **ὁ Κύριός μου καί ὁ Θεός μου.** Καί αὐτή ἡ σωτήρια ὁμολογία, μαζί μέ ὅλα τά πολλά πνευματικά της ἔργα, νά τήν κατατάξει μεταξὺ τῶν Ἁγίων καί Δικαίων τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Ἀμήν.

* Ἐπικήδειος πού ἐκφωνήθηκε στόν Κοιμητηριακό Ἱερό Ναό Ἁγίων Θεοδώρων Καβάλας, ἀπό τόν Ἐφημέριο Παλαιοχωρίου Πρωτ. Θεοχάρη Καλπάκογλου, στίς 22 Ἀπριλίου 2026.

*Κατὰ τὸν μῆνα
Μάρτιο 2026 ὁ
Σεβασμιώτατος
Μητροπολίτης μας
κ. Χρυσόστομος:*

Ἐλειτούργησε καὶ ὠμίλησε:

Τὴν 1^η Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας, εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ἱ. Ναὸν τοῦ Ἁγίου Νικολάου Ἐλευθερουπόλεως, ὅπου καὶ προέστη τῆς Λιτανείας τῶν Ἱερῶν Εἰκόνων περὶ τοῦ Ἱ. Ναοῦ, τὴν 7^η ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Ἁγίων Τεσσαράκοντα Μαρτύρων, εἰς τὸν Πανηγυρίζοντα ὁμώνυμον Κοιμητηριακὸν Ἱ. Ναὸν Φωλεᾶς, τὴν 8^η Κυριακὴ Β΄ Νηστειῶν, Ἀρχιερατικὸν Συλλείτουργον μετὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Δράμας κ.κ. Δωροθέου εἰς

Ἀρχιερατικὸ Συλλείτουργο στὴ Νικήσιανη

τὸν Ἱ. Ναὸν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου Νικησιάνης, ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ τῆς Χαριτοβρύτου καὶ θαυματουργοῦ Εἰκόνος τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου Εἰκοσιφοινίσσης, τὴν 14^η εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Ὁφρυνίου, ὅπου καὶ προέστη τοῦ τεσσαρακονθημέρου μνημοσύνου τῆς πρεσβυτέρας Αἰκατερίνης Καρύπη, τὴν 15^η Κυριακὴ τῆς Σταυροπροσκυνήσεως εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ Γεωργιανῆς, τὴν 22^η εἰς τὸν

Ἱ. Ναὸν Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Ἀκροβουνίου, τὴν 29^η εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν Παναγίας Φανερωμένης Ν. Ἡρακλείτης.

Ἐχοροστάτησε καὶ ὠμίλησε:

Τὴν 1^η, τὴν 8^η, τὴν 15^η, τὴν 22^η καὶ τὴν 29^η εἰς τοὺς Κατανυκτικοὺς Ἑσπερινοὺς εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ἱ. Ναὸν τοῦ Ἁγίου Νικολάου Ἐλευθερουπόλεως, τὴν 7^η εἰς τὸν Ἑσπερινὸν τοῦ

Ἑσπερινὸς Νικήσιανη

Σαββάτου καὶ τὴν Λιτανεῖα τῆς Ἱερᾶς Εἰκόνος τῆς Παναγίας Εἰκοσιφοινίσσης, εἰς τὴν ἑνορίαν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου Νικησιάνης, τὴν 13^η εἰς τὴν Ἀκολουθίαν τῶν Γ΄ Χαιρετισμῶν εἰς τοὺς Ἱ. Ναοὺς: τῆς Ἱ. Μονῆς τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος Χρυσοκάστρου καὶ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Μυρτοφύτου, τὴν 20^η εἰς τὴν Ἀκολουθίαν τῶν Δ΄ Χαιρετισμῶν εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Ποδοχωρίου, τὴν 24^η εἰς τὴν Ἀκολουθίαν τοῦ Πανηγυρικοῦ Ἑσπερινοῦ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν τῶν Ἁγίων Κων/νου καὶ Ἑλένης Δωματίων.

Προέστη:

Τὴν 6^η τῆς Ὑποδοχῆς τῆς Χαριτοβρύτου Ἱερᾶς Εἰκόνος τῆς Παναγίας Εἰκοσιφοινίσσης, τὴν ὁποῖαν προσκόμισεν εἰς τὴν ἑνορίαν τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου Νικησιάνης ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Δράμας κ.κ. Δωρόθεος, μετὰ τῆς Καθηγουμένης τῆς ὁμώνυμου Ἱ. Μονῆς. Στὴν ὑποδοχὴ παρέστησαν ὁ Ἱερός Κληρὸς, οἱ Δημοτικές, Πολιτικές, Στρατιωτικές, Αστυνομικές καὶ λοιπές Ἀρχές τοῦ τόπου, καθὼς καὶ ἡ Φιλαρμονική τοῦ Δήμου. Ἀκολούθησε πομπὴ τῆς Ἱ. Εἰκόνος ἕως τοῦ Ἱ. Ναοῦ, ὅπου καὶ τελέσθηκε ἡ Ἀκολουθία τῶν Β΄ Χαιρετισμῶν ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου

Υποδοχή Εικόνας Παναγίας Εικοσιφοινίσσης

Μητροπολίτου Δράμας κ.κ. Δωροθέου, ὁ ὁποῖος καί ὠμίλησε ἐπικαίρως εἰς τό ἐκκλησίασμα. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας εὐχαρίστησε ἐγκαρδίως τόν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Δράμας καί τήν συνοδεία του, διά τήν πολύτιμον αὐτήν εὐλογίαν πού προσέφεραν εἰς τήν Ἱ. Μητρόπολιν μας. Τήν 25^{ην} τῆς Δοξολογίας ἐπὶ τῇ Ἐθνικῇ Ἐπετείῳ εἰς τόν Καθεδρικόν Ἱ. Ναόν τοῦ Ἁγίου Ἐλευθερίου καί τῆς Ἐπιμνημοσύνου δεήσεως εἰς τὸ Ἡρώων τοῦ Δημοτικοῦ Πάρκου Ἐλευθερουπόλεως.

Ἐτέλεσε:

Τήν 11^{ην} Τρισάγιον ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ προκατόχου του Κυροῦ Σωφρονίου, τήν 15^{ην} Ἁγιασμόν εἰς τό κλειστό Γυμναστήριον Ἐλευθερουπόλεως, τήν 30^{ην} Τρισάγιον ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς Μοναχῆς Δωροθέας εἰς τήν Ἱ. Μονήν Παναγίας Παγυαιώτισσας.

Πραγματοποίησε:

Τήν 29^{ην} ἐκδήλωσιν ἐν ὄψει τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Ἐβδομάδος εἰς τό Συνεδριακόν Κέντρον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως «Ἁγ. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος», μέ θέμα: «Τό φῶς τῆς Ἀναστάσεως στήν ὕμνολογία τῆς Μεγάλης Ἐβδομάδος», τό ὁποῖο ἀνέπτυξε μέ θεολογική ἐμβάθυνση καί τεκμηρίωση ἡ Καθηγήτρια Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ. κ. Ἄννα Κόλτσιου – Νικίτα. Ἀκολούθησαν Βυζαντινοί ὕμνοι ὑπό τῆς χορωδίας τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ἱ. Ναοῦ ὑπό τήν Διεύθυνση τοῦ Πρωτοψάλτου κ. Χρυσοβαλάντη Ἰωαννίδη καί εὐρεΐα, ἐποικοδομητική συζήτησις ἐπὶ τοῦ θέματος. Τήν ἐκδήλωση

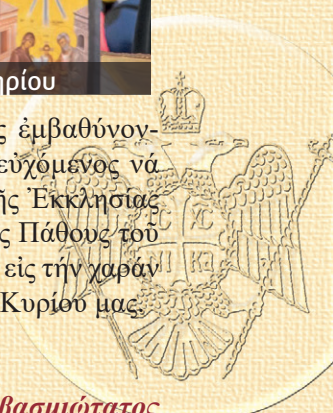
Ἁγιασμός κλειστοῦ γυμναστηρίου

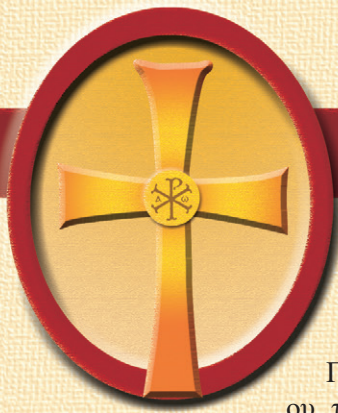
ἐκλείσει ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας ἐμβαθύνοντας ἔτι περισσότερο εἰς τό θέμα, εὐχόμενος νά βιώσουμε μέσα ἀπό τούς ὕμνους τῆς Ἐκκλησίας μας, τό μεγαλεῖον τοῦ Σωτηριάδους Πάθους τοῦ Κυρίου μας καί νά ἀναβαπτισθοῦμε εἰς τήν χαράν καί τήν νίκην τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου μας.

Κατὰ τὸν μῆνα Ἀπρίλιο 2026 ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας κ. Χρυσόστομος:

Ἐλειτούργησε καί ὠμίλησε:

Τήν 3^{ην} εἰς Προηγιασμένην Θεϊαν Λειτουργίαν εἰς τόν Ἱ. Ναόν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Ποδοχωρίου, διά τούς μαθητάς τοῦ Γυμνασίου καί Λυκείου Ποδοχωρίου, τήν 4^{ην} εἰς τόν Πανηγυρίζοντα Κοιμητηριακόν Ἱ. Ναόν τοῦ Ἁγίου Λαζάρου Ἐλαιοχωρίου, τήν 5^{ην} Κυριακῇ τῶν Βαΐων εἰς τόν Ἱ. Ναόν Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Παραλίας Ὀφρυνίου, τήν 12^{ην} κατὰ τήν Ἀνάστασιν, εἰς τόν Μητροπολιτικόν Ἱ. Ναόν τοῦ Ἁγίου Νικολάου Ἐλευθερουπόλεως, τήν 17^{ην} εἰς τόν Πανηγυρίζοντα Ἱ. Ναόν Ζωοδόχου Πηγῆς Ἀντιφιλιππων, τήν 19^{ην} εἰς τόν Πανηγυρίζοντα Ἱ. Ναόν Ἀποστόλου Θωμᾶ Παλαιοχωρίου, μετά τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Γρεβενῶν κ. Δαβίδ καί τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Τανάγρας κ. Ἀποστόλου,

τήν 23^η εις τόν Πανηγυρίζοντα Ἱ. Ναόν τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου Ἐλαιοχωρίου, τήν 26^η Κυριακή τῶν Μυροφόρων, εις τόν Ἱ. Ναόν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Μελισσοκομείου, ὅπου μετά τό πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας ἐτέλεσε τό μνημόσυνον πενήντα (50) ἐτῶν ἀπό τῆς κοιμήσεως τοῦ π. Κωνσταντίνου Νικολοπούλου, κτήτορος τοῦ Ἱ. Ναοῦ.

Ἐχοροστάτησε καί ὠμίλησε:

Τήν 5^η εις τήν Ἀκολουθίαν τοῦ Νυμφίου εις τήν Ἱ. Μονήν τοῦ Τιμίου Προδρόμου Νικησιάνης, τήν 6^η εις τήν Ἀκολουθίαν τοῦ Νυμφίου εις τόν Ἱ. Ναόν τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος Δρυάδος, τήν 7^η εις τήν Ἀκολουθίαν τοῦ Νυμφίου εις τόν Ἱ. Ναόν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Σιδηροχωρίου, τήν 8^η εις τήν Ἀκολουθίαν τοῦ Ἱεροῦ Εὐχελαιίου εις τό Νοσηλευτικόν Ἰδρυμα «Ἐλευθερία» Νικησιάνης, τήν 9^η εις τήν Ἀκολουθίαν τῶν Ἀχράντων Παθῶν εις τόν Μητροπολιτικόν Ἱ. Ναόν τοῦ Ἁγίου Νικολάου, τήν 10^η Μεγάλην Παρασκευήν το πρῶι, εις τήν Ἀκολουθίαν τῶν Μεγάλων Ὁρῶν καί τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Ἀποκαθλώσεως, τό ἐσπέρας εις τήν Ἀκολουθίαν τοῦ Ὁρθρου τοῦ Μεγάλου Σαββάτου καί τήν Περιφοράν τοῦ Ἐπιταφίου, εις τόν Ἱ. Ναόν τοῦ Ἁγίου Ἐλευθερίου, ὅπου καί ὠμίλησε ἀπό ἐξέδρας εις τήν πλατείαν τῆς Πόλεως κατά τήν συνάντησιν τῶν Ἐπιταφίων, τήν ἰδίαν ἡμέραν καί ὥραν 15.00 εις τόν «Γολγοθᾶν», τῆς Ἱ. Μονῆς τοῦ Ἁγίου Δημητρίου Νικησιάνης εις τήν Ἀκολουθίαν τῆς Ἀποκαθλώσεως, τήν 11^η Μέγα Σάββατον, εις τόν Ἑσπερινόν καί τήν Θεία Λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου εις τόν Καθηδρικόν Ἱ. Ναόν τοῦ Ἁγίου Ἐλευθερίου Ἐλευθερουπόλεως, τήν 12^η εις τόν Ἑσπερινόν τῆς Ἀγάπης εις τόν Μητροπολιτικόν Ἱ. Ναόν τοῦ Ἁγίου Νικολάου Ἐλευθερουπόλεως, συγχοροστατοῦντος τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Τανάγρας κ. Ἀποστόλου, τήν 18^η εις τήν Ἀκολουθίαν τοῦ Ἑσπερινοῦ τοῦ Σαββάτου εις τόν Πανηγυρίζοντα Ἱ. Ναόν Ἀποστόλου Θωμᾶ Παλαιοχωρίου, συγχοροστατῶν μετά τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Γρεβενῶν κ. Δαβίδ,

Ἑσπερινός Ἀγάπης στόν Ἱ.Ν. Ἁγίου Νικολάου

Ἑσπερινός Ἀποστόλου Θωμᾶ Παλαιοχωρί

χοροστατοῦντος τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Τανάγρας κ. Ἀποστόλου.

Προέστη:

Τήν 14^η τῆς ἐξοδίου Ἀκολουθίας τῆς Ἑλένης Λαζαρίδου εις τόν Ἱ. Ναόν Ζωοδόχου Πηγῆς Πλατανιάς Δράμας, τήν 25^η τοῦ τεσσαρακονθημέρου μνημοσύνου τῆς μοναχῆς Δωροθέας, εις τήν Ἱ. Μονήν Παναγίας Παγγαιωτίσσης Χορτοκοπίου.

Κατά τόν Μῆνα Μάιο 2026 ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας κ. Χρυσόστομος

Ἐλειτούργησε καί ὠμίλησε:

Τήν 2^η εις τόν πανηγυρίζοντα Ἱ. Ναόν τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου Πλατανοτόπου, τήν 3^η εις τόν Ἱ. Ναόν τοῦ Ἁγίου Νικολάου Ν. Περάμου, ὅπου καί προέστη τοῦ ἔννιαμῆνου μνημοσύνου τοῦ ἐφημερίου τῆς ὡς ἄνω ἐνορίας Ἀρχιμ. Ἱερωνύμου Μαγγάλου, τήν 10^η εις τόν Ἱ. Ναόν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου Ἐλευθερῶν, τήν 21^η εις τόν πανηγυρίζοντα Ἱ. Ναόν τῶν Ἁγίων Κων/νου καί Ἑλένης Δωματίων, τήν 24^η εις τόν Ἱ. Ναόν τοῦ Ἁγίου

Τελευταία Ίερατική Σύναξη

Ευγένιου Χορτοκοπίου, όπου και προέστη τῶν μνημοσύνων τῶν Κων/νου καὶ Στυλιανοῦ Ἀμπατζίδη, τὴν 31^η ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Πεντηκοστῆς εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ἱ. Ναὸν τοῦ Ἁγίου Ἐλευθερίου Ἐλευθερουπόλεως, ὅπου καὶ προέστη τοῦ ἔσπερινου τῆς γονυκλήσιας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ἐγοροστάτησε καὶ ὁμίλησε:

Τὴν 17^η εἰς τὴν Θεϊαν Λειτουργίαν εἰς τὸν Προσκυνηματικὸν Ἱ. Ναὸν Παναγίας Φανερωμένης Ν. Περάμου, τὴν 20^η εἰς τὸν ἔσπερινὸν τοῦ πανηγυρίζοντος Ἱ. Ναοῦ τῶν Ἁγίων Κων/νου καὶ Ἐλένης τοῦ Ἐπισκοπείου Ν. Περάμου.

Ἐβάπτισε:

Τὴν 10^η εὐγενῶς προσκληθεῖς τὴν θυγατέρα τοῦ Ἀρχidiaκόνου τῆς Ἱεραῆς Μητροπόλεως π. Ἀθανασίου Γουσίδη καὶ τῆς Διακονίσσης Κυριακῆς Μαντζάνη εἰς τὸν Προσκυνηματικὸν Ἱ. Ναὸν τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου Ἐλευθερουπόλεως εἰς τὴν ὁποίαν ἐδόθη τὸ ὄνομα Δημήτρα, τὴν 24^η τὸ τέκνον τῶν π. Ἀλεξάνδρου Νικολάου, ἑφημερίου τοῦ Καθεδρικοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Ἐλευθερίου Ἐλευθερουπόλεως καὶ τῆς πρεσβυτέρας Αἰκατερίνης Πάνου εἰς τὸν ὡς ἄνω Ἱ. Ναὸν εἰς τὸ ὁποῖον ἐδόθη τὸ ὄνομα Νικόλαος.

Προέστη:

Τὴν 6^η τῆς ἐξοδίου Ἀκολουθίας τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου π. Βασιλείου Παπανικολάου πρώην

ἑφημερίου τῆς ἐνορίας Ἀκροποτάμου εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Κηπίων.

Πραγματοποίησε:

Τὴν 28^η τὴν τελευταίαν Ἱερατικὴν Σύναξιν τῶν Κληρικῶν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως κατὰ τὸ Κατηχητικὸ ἔτος 2025-2026 εἰς τὸ Συνεδριακὸν κέντρον τῆς Ἱεραῆς Μητροπόλεως «Ἁγ. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος»

με θέμα: «Ὁ ἱερεὺς ἐνώπιον τῶν προκλήσεων τῆς ἀπιστίας». Τὴν εἰσήγηση παρουσίασε ὁ ἔλλογιμώτατος ὁμότιμος Καθηγητῆς τοῦ Α.Π.Θ. κ. Μιχαὴλ Τρίτος. Ἀκολούθησε γόνιμος καὶ ἐποικοδομητικὸς διάλογος καὶ παρεμβάσεις ἀπὸ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη μας κ. Χρυσόστομο καὶ ἀπὸ τοὺς κληρικοὺς τῆς Ἱ. Μητροπόλεώς μας μέσα σὲ κλίμα οὐσιαστικοῦ προβληματισμοῦ καὶ πνευματικοῦ ἐνδιαφέροντος.

Ὁ Σεβασμιώτατος εὐχαρίστησε θερμὰ τὸν ἔλλογιμώτατον καθηγητὴν γιὰ τὴν ιδιαίτερα ἐμπεριστατωμένη καὶ οὐσιαστικὴ εἰσήγησή του, ὑπογραμμίζοντας τὴν πνευματικὴ ὠφέλεια ποὺ ἀποκόμισαν οἱ πατέρες ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ θέματος.

Τὴν τελευταία Ἱερατικὴ Σύναξή μας ἐκλείσει ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ. Μητροπόλεώς μας Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Μπένος ἀναφερόμενος στὴν ὀλοκλήρωση τοῦ φετινοῦ κύκλου τῶν Ἱερατικῶν Συνάξεων, ποὺ πραγματοποιήθηκαν καθ' ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ Κατηχητικοῦ ἔτους με τὴν πατρικὴ μέριμνα καὶ καθοδήγηση τοῦ Σεβ. Ποιμενάρχου μας κ. Χρυσόστομου ἐκφράζοντας τὶς θερμὲς εὐχαριστίες τοῦ Ἱεροῦ κλήρου πρὸς τὸν Σεβασμιώτατο.

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Ταχ. Γραφείο
ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΟΛΕΩΣ
Αριθμός Αδείας
57837

